

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΙΕΡΕΙΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΕΤΟΣ ΝΖ' • ΤΕΥΧΟΣ 11 • ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2008

ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

Μηνιαίο περιοδικό για τους ιερείς

Ιωάννου Γενναδίου 14, 115 21 ΑΘΗΝΑ
Τηλ: 210 72.72.234, Fax: 210 72.72.247
e-mail «Εφημερίο»: lhatzifoti@hotmail.com

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑ
του Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης
Ἑλλάδος κ. ΙΕΡΩΝΥΜΟΥ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ:
Κλάδος Ἐκδόσεων
τῆς Ἐπικοινωνιακῆς καὶ Μορφωτικῆς
Υπηρεσίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

ΕΚΔΟΤΗΣ:
Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου
Ἀρχιμ. Κύριλλος Μισιακούλης
Ἰασίου 1, 11521 Ἀθήνα

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΚΔΟΣΕΩΣ:
Λίτσα Ἰ. Χατζηφώτη

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ:
Νικόλαος Κάλτζιας
Ἰασίου 1, 11521 Ἀθήνα

Στοιχειοθεσία - Ἐκτύπωση - Βιβλιοδεσία
ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗ ΔΙΑΚΟΝΙΑ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Ἰασίου 1 - 115 21 Ἀθήνα
Τηλ.: 210-7272.356 - Fax 210-7272.380
<http://www.apostoliki-diakonia.gr>

ΕΞΩΦΥΛΛΟ: «Οἱ Μάγοι ἀντιπροσωπεύουν τοὺς αἰώνιους ἀναζητητές τῆς ἀλήθειας, πού μέσα ἀπὸ τὶς πολυδαίδαλες ἀτραπούς τῆς σκέψης ἀλλὰ καὶ τῆς ταπεινῆς καρδιάς τους, βρίσκουν τελικὰ τὴν αἰώνια ἀλήθεια πού ἐνσαρκώνει τὸ θεῖο βρέφος». Τὰ λόγια αὐτὰ προέρχονται ἀπὸ τὸ βιβλίο τοῦ μοναχοῦ Παταπίου «Διαβάζοντας τὴν Εἰκόνα τῶν Χριστουγέννων», ὅπως καὶ ἡ φωτογραφία τοῦ ἐξωφύλλου. Καλὰ Χριστούγεννα καὶ εὐλογημένο τὸ νέο ἔτος 2009!

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

«Χριστὸς ἐπὶ γῆς, ὑψώθητε»
Ἀγ. Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου Λόγος ΛΗ' σελ. 3

Παράδοση καὶ νεωτερισμὸς στὰ ἑλληνικὰ Χριστουγεννιάτικα ἔθιμα
Μ. Γ. Βαρβούνη σελ. 4

Ἀξιόλογο σενάριο
Ἀρχιμ. Γρηγορίου Λίχα σελ. 5

Συμβαίνουν - Συνέβησαν - Θὰ Συμβοῦν σελ. 6-11

Ἡ ἐν Βηθλεὲμ Βασιλικὴ τῆς Γεννήσεως
Ἀρχιμ. Τίτου Κ. Χορτάτου σελ. 12-13

«Διαβάζοντας» τὴν εἰκόνα τῶν Χριστουγέννων
Μον. Παταπίου Κανσοκαλυβίτου σελ. 14-16

Ἡ Συντροφιά
π. Δημητρίου Μπόκου σελ. 17-19

Ἐκδόσεις πού λάβαμε
Λίτσα Ἰ. Χατζηφώτη σελ. 20-21

Ἡ συμβολὴ τῶν ἐκκλησιαστικῶν Ι.Ε.Κ. στὴν πραγμάτωση τῆς ἐν Ἑλλάδι ὀρθοδόξου ἐκκλησιαστικῆς ἐκπαίδευσης
Αἰδ. Ἡλιὸς Εὐστ. Παπαδοπούλου σελ. 22-23

Τὸ «κάτι ἄλλο» πού λείπει
Πρωτοπρ. Βασιλείου Θερμοῦ σελ. 24-25

Μιά πραγματικὰ δμορφὴ ἱστορία
Ἀρχιμ. Δανιὴ Σάπικα σελ. 26

Εἰδήσεις καὶ Σχόλια
Κωνσταντίνου Χολέβα σελ. 27-28

Βιβλιο-Δισκο-παρουσιάσεις σελ. 29

Ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ:
Ἀρχιμ. Ἰουστίνου Μπαρδάκου σελ. 30

Φωτογραφικὰ Στιγμιότυπα σελ. 31

«Χριστὸς ἐπὶ γῆς, ὑψώθητε»

Ἡ σημερινή εορτή εἶναι τὰ Θεοφάνια, δηλαδή ἡ Γέννηση τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ. Λέγονται καὶ τὰ δύο, ἐπειδὴ γιὰ ἕνα καὶ τὸ αὐτὸ πρᾶγμα ὑπάρχουν δύο ὀνόματα. Καὶ αὐτό, γιατί ὁ Θεὸς φανερώθηκε στοὺς ἀνθρώπους μὲ τὴν γέννησή Του. Καὶ ὑπῆρχε μὲν πρῖν, καὶ ὑπῆρχε πάντοτε, ἀλλὰ ἔλαβε σῶμα πρὸς χάρη μας, γιὰ νὰ χαρίσει σέ μᾶς τὴν εὐτυχία καὶ τὴν πραγματικὴ ὑπαρξη, ἀπὸ τὴν ὁποία εἶχαμε ἀπομακρυνθεῖ ἐξ αἰτίας τῆς ἀμαρτίας μας. Καὶ γιὰ μὲν τὴν ἐμφάνισή Του δίδεται τὸ ὄνομα Θεοφάνια, γιὰ δὲ τὴν γέννηση, Γενέθλια.

Αὐτὸ εἶναι γιὰ μᾶς τὸ νόημα τῆς εορτῆς, καὶ αὐτὸ εορτάζουμε σήμερα. Τὸν ἐρχομὸ τοῦ Θεοῦ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, γιὰ νὰ ἔλθουμε καὶ ἐμεῖς κοντὰ στὸ Θεό. Νὰ φορέσουμε τὸν νέο ἄνθρωπο, ἀφοῦ ἐγκαταλείψουμε τὸν παλαιό, καὶ ἔτσι νὰ ζήσουμε μαζὶ μὲ τὸν Χριστό. Ἄς γεννηθοῦμε μαζὶ Του, ἄς συσταυρωθοῦμε καὶ ἄς ταφοῦμε μαζὶ του, γιὰ νὰ ἀναστηθοῦμε μὲ τὴν ἀνάστασή Του... Ἄς εορτάσουμε κατὰ τρόπον θεϊκό, ὄχι κοσμικό, ἀλλὰ κατὰ τρόπον ὑπερκόσμιο. Ὅχι ἱκανοποιώντας τὶς ἐπιθυμίες μας, ἀλλὰ τὶς ἐπιθυμίες τοῦ Κυρίου μας.

Μὴ στολίσουμε τοὺς δρόμους, μὴ χορτάσουμε τὰ μάτια μας, μὴ παραδοθοῦμε στὰ γλέντια καὶ τὶς οἰνοποσίες. Ἄς μὴ δείξουμε ἀδυναμία στὰ πολυτελῆ ἐνδύματα, τῶν ὁποίων τὸ χαρακτηριστικὸ εἶναι, τὸ ὅτι εἶναι ἄχρηστα. Ἄς μὴ φορτωθοῦμε μὲ πολύτιμους λίθους καὶ μὲ ἀστραφτερὸ χρυσάφι... Ἄς σκεφθοῦμε ὅτι τὴν ἴδια ὥρα ἄλλοι, οἱ ὁποῖοι προέρχονται ἀπὸ τὸν ἴδιο πηλὸ μὲ

μᾶς καὶ ἀπὸ τὴν ἴδια ἔνωση, πεινοῦν καὶ ἔχουν μεγάλη ἀνάγκη.

Ἐμεῖς δέ, οἱ ὁποῖοι προσκυνοῦμε τὸν γεννηθέντα Λόγο, ἄς ἀπολαύσουμε τὰ ἀγαθὰ τῆς ἡμέρας μὲ λογικὴ καὶ θεῖο φωτισμό. Ἄς διδαχθοῦμε ἀπὸ τὴν θεϊκὴ ταπείνωση. Ἄς διδαχθοῦμε ἀπὸ Ἐκεῖνον, πού εἶναι τὸ φῶς τὸ προερχόμενον ἐκ τοῦ φωτός, ἡ πηγὴ τῆς ἀθανασίας καὶ τῆς ζωῆς, ὁ ὅρος καὶ ὁ Λόγος τοῦ Πατρὸς, ὁ ὁποῖος ἔγινε καὶ τέλειος ἄνθρωπος, ἐκτὸς τῆς ἀμαρτίας, γεννηθεὶς ἐκ τῆς Παρθένου καὶ Θεοτόκου. Καὶ ἔτσι νὰ σώσει καὶ νὰ καθαρῖσει τὸ ὅμοιον μὲ τὸ ὅμοιον.

Γι' αὐτὸ τὴν σημερινὴ μεγάλη εορτή, τιμῆσέ την καὶ σὺ καὶ τρέξε μαζὶ μὲ τὸν ἀστέρα, καὶ φέρε δῶρα μαζὶ μὲ τοὺς μάγους, χρυσὸν ὡσάν σέ βασιλέα, λίβανον, ὡσάν σέ Θεό καὶ σμύρνα ὡσάν σέ νεκρό, ὁ ὁποῖος πέθανε πρὸς χάρη σου. Δόξασε μαζὶ μὲ τοὺς ποιμένες, ὕμνησε μαζὶ μὲ τοὺς ἀγγέλους, γίνε χορὸς δοξολογίας μαζὶ μὲ τοὺς ἀρχαγγέλους. Ἄς εἶναι αὐτὸ τὸ πανηγύρι κοινὸ γιὰ τὶς οὐράνιες καὶ τὶς ἐπίγειες δυνάμεις. Γιατί πιστεύω ὅτι καὶ ἐκεῖνες ἀγάλλονται καὶ πανηγυρίζουν μαζὶ μᾶς σήμερα, ἀφοῦ εἶναι φίλοι τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ Θεοῦ.

Τέλος, ἂν φεύγει στὴν Αἴγυπτο ὁ Χριστός, φύγε καὶ σὺ μαζὶ Του. Εἶναι καλὸ νὰ φεύγεις μαζὶ μὲ τὸν Χριστό, ὅταν διώκεται.

(Ἄγ. Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, Λόγος ΔΗ', Εἰς τὰ Θεοφάνια, εἴτουν Γενέθλια τοῦ Σωτῆρος, ΒΕΠΕΣ τόμ. 60, σελ. 65-72).

Ἐπιλογή, διασκευὴ καὶ ἐρμηνεία κειμένου Γεωργία Π. Κουνάβη

Η ΠΕΡΙΟΔΟΣ του Ἁγίου Δωδεκαημέρου χαρακτηρίζεται, στη λαϊκή θρησκευτική λαογραφία μας, από μεγάλο έθιμικό φόρτο, από μιὰ σειρά έθιμων τῆς θρησκευτικῆς λαογραφίας μας, μέσα ἀπὸ τὰ ὁποῖα ὁ λαὸς συμμετέχει στὸν έορτασμό τῆς Γεννήσεως τοῦ Κυρίου καὶ στὴν πανήγυρη τῶν Θεοφανείων. Τὰ περισσότερα ἀπ' αὐτὰ εἶναι παλαιὰ ἑλληνικὰ ἔθιμα, στέρεα δεμένα μετὴν παράδοση τοῦ Γένους, ὀρισμένα ὅμως ἀποτελοῦν νεώτερο ἐπίστρωμα, ἑθιμικὲς μορφές πού εἰσηλθαν σχετικά πρόσφατα στὴν ἑθιμικὴ ζωὴ μας.

Ἡ σχέση ἀνάμεσα στὶς παλαιότερες καὶ στὶς νεώτερες, συνήθως ξενόφερτες, αὐτὲς μορφές ἀποτελεῖ ἓνα ἀπὸ τὰ κυριότερα ζητήματα πρὸς ἐξέταση ἀπὸ τὴν σύγχρονη ἐπιστημονικὴ λαογραφία μας. Ἀποτελεῖ ὅμως καὶ γενικότερο πνευματικὸ καὶ

στὴν λαϊκὴ λατρευτικὴ συμπεριφορὰ μας. Εἶναι ὡστόσο, στὶς κοινωνίες τῆς ἐπικοινωνίας καὶ τῆς ἀνταλλαγῆς πληροφοριῶν πού ζοῦμε, ἀναπόφευκτες αὐτὲς οἱ πολιτισμικὲς ὠσμώσεις καὶ διεργασίες. Τὸ ζητούμενο βρίσκεται στὸ κατὰ πόσον τὰ νεωτεριστικὰ αὐτὰ ἑθιμικὰ στοιχεῖα θὰ μπορέσουν ὀργανικὰ –ἴσως καὶ κάπως τροποποιημένα– νὰ ἐνταχθοῦν στὶς παλαιότερες ἑθιμικὲς πρακτικὲς μας. Κατὰ πόσον δηλαδὴ ἡ ἑλληνορθόδοξη παράδοσή μας μπορεῖ καὶ σήμερα νὰ λειτουργήσει ὅπως καὶ στὸ παρελθόν, ἀφομοιώνοντας δημιουργικὰ τὶς ξένες ἐπιδράσεις, ἐντάσσοντάς τις στὸ σῶμα τῆς, χωρὶς ὅμως νὰ ἀλλοιώνεται ἢ νὰ μεταβάλλεται ἡ οὐσία καὶ ἡ ἰδιοπροσωπία τῆς.

Τὸ κλειδί ἐν προκειμένῳ βρίσκεται, νομίζω, στὴν πνευματικὴ διάσταση καὶ ὑπόσταση τῶν ἑθιμικῶν μορφῶν. Ἡ ἀπομάκρυνση τῆς ἐκκοσμικέυσης καὶ ἡ πνευματοποίηση τῶν ἐπιμέρους ἑθιμῶν, μέσω τῆς σύνδεσῆς τους πρὸς τὴν ὀρθόδοξη λειτουργικὴ καὶ λατρευτικὴ ζωὴ, ἀποτελεῖ ἀσφαλὲς ἐχέγγυο αὐτῆς τῆς πορείας. Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ τὰ νεωτεριστικὰ ἑθιμικὰ στοιχεῖα τῶν Χριστουγεννιάτικων γιορτῶν μποροῦν νὰ ἐνσωματωθοῦν ὀμαλότερα στὸν ἑλληνικὸ ἑθιμικὸ κορμό, ἀφήνοντας ἔξω στοιχεῖα πού ἐμφανῶς ἀπάδουν πρὸς τὴν λατρευτικὴ τάξη τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως, γιὰ παράδειγμα, τὰ «ρεβεγιόν» τῆς παραμονῆς τῶν Χριστουγέννων, πού εἶναι ὡστόσο ἡμέρα αὐστηρῆς νηστείας καὶ προσευχῆς, ἀλλὰ καὶ πνευματικῆς προετοιμασίας γιὰ τὴν εὐσεβῆ λαϊκὴ παράδοσή μας. Θυμίζω ἐδῶ ὅτι ὁ ἑλληνικὸς λαός, παραδοσιακά, δὲν κατέλυε τὴ νηστεία του ἀν δὲν ἄκουγε ψαλλόμενο τό «Χριστὸς γεννᾶται δοξάσατε» στὴν πανηγυρικὴ Θεία Λειτουργία τῆς μεγάλης έορτῆς.

Ἡ σχέση ἀνάμεσα στὴν παράδοση καὶ τὴ νεωτερικότητα θὰ καθορίσει, τὰ χρόνια πού ἔρχονται, τὴν παραδοσιακὴ πολιτισμικὴ φυσιογνωμία τοῦ λαοῦ μας. Καὶ στὴ διαδικασία αὐτὴ εἶναι ζωτικῆς σημασίας, γιὰ ὅλους μας, ἡ παντὶ σθένει ἀποφυγὴ τῆς ἐκούσιας μετατροπῆς μας σὲ ἓναν παγκοσμιοποιημένο πολτό. Αὐτὸ μόνο με ἐγρήγορη καὶ ἐμμονὴ στὴν ἑλληνορθόδοξη παράδοσή μας μπορεῖ νὰ γίνεῖ. Καὶ εἶναι εὐθύνη καὶ μέριμνα ὄλων μας.

Στὶς κρίσιμες αὐτὲς πολιτισμικὲς διεργασίες, τὰ ἑλληνικὰ χριστουγεννιάτικα ἔθιμα ἀποτελοῦν ἀπολύτως ἐνδεικτικὸ πεδίο δοκιμῆς, ὥστε νὰ διαφανεῖ ἡ μελλοντικὴ ἔκβαση τῶν πολιτισμικῶν μας προτεραιοτήτων, τῆς ἴδιας τῆς πολιτισμικῆς καὶ πνευματικῆς μας ταυτότητας.

Παράδοση καὶ νεωτερισμὸς στὰ ἑλληνικὰ Χριστουγεννιάτικα ἔθιμα

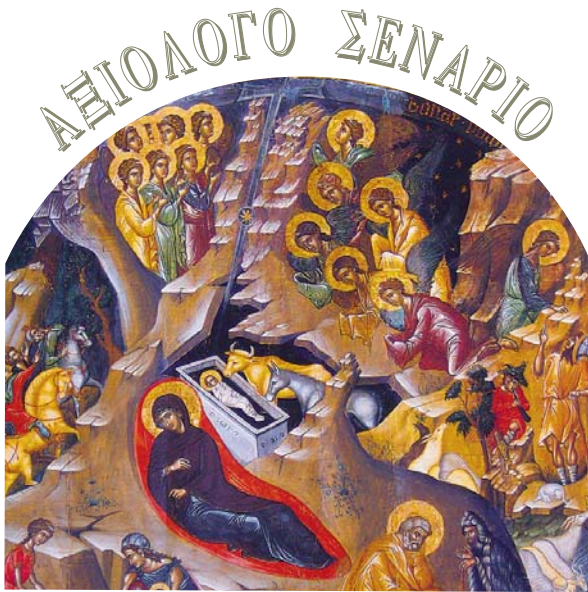
Μ. Γ. ΒΑΡΒΟΥΝΗ

**Ἀναπληρωτὴ Καθηγητὴ
τοῦ Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης**

ποιμαντικὸ πρόβλημα, οἱ λύσεις τοῦ ὁποῖου ἐπιδροῦν ἄμεσα ἐπὶ τῆς πολιτισμικῆς ζωῆς καὶ ἐπὶ τῆς παραδοσιακῆς φυσιογνωμίας τῶν κοινωνικῶν μας ἐκδηλώσεων.

Τὰ ξενόφερτα νεωτερικὰ ἔθιμα συνήθως προέρχονται ἀπὸ τὴ Δύση καὶ περιλαμβάνουν λαμπρές ἢ ἐντυπωσιακὲς τελετουργικὲς μορφές, πού γι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸ λόγο υἰοθετοῦνται ἀπὸ τὸ λαό, καθὼς ἱκανοποιοῦν τὴν πάγια λαϊκὴ ψυχολογικὴ ἀνάγκη γιὰ ἐξέχουσα τελετουργικότητα. Παράλληλα οἱ τάσεις μιμητισμοῦ, ἢ ξενομανία καὶ ἡ προπαγάνδα πού ἀσκεῖται ἀπὸ ποικίλες διαφημιστικὲς ἐκστρατείες, κυρίως μέσω τῆς τηλεόρασης, ὀδηγοῦν στὸ ἴδιο ἀποτέλεσμα, στὴν εἴσοδό τους δηλαδὴ στὰ ὄρια τῆς ἑθιμικῆς ζωῆς τοῦ λαοῦ μας.

Οἱ συνήθειες αὐτὲς εἶναι κυρίως ἐκκοσμικευμένες ἐκδηλώσεις, πού δὲν ἔχουν σχέση μετὴν γνήσια ὀρθόδοξη πνευματικότητα τῆς λαϊκῆς θρησκευτικῆς παράδοσῆς μας. Ὅρισμένες μάλιστα ἐπικρατοῦν γιὰ ὀρισμένο διάστημα καὶ κατόπιν χάνονται, ἐνῶ κάποιες –ὅπως λ.χ. τὸ χριστουγεννιάτικο δένδρο– ἐδραιώνονται, καθὼς συναρμόζουν πρὸς παλαιῆς μορφές καὶ τῆς δικῆς μας παράδοσης, ὅπως, στὴ συγκεκριμμένη περίπτωσή, ἡ θέση τῶν πράσινων στολισμῶν καὶ τῶν φυτῶν καὶ δένδρων στὴν παλαιὰ ἐκκλησιαστικὴ πρακτικὴ καὶ

ΕΝΑ ΑΞΙΩΜΑ της κοινωνίας λέει: «*Η ζωή είναι πάνω από την Τέχνη*». Κάποιοι το άμφισβητούν ανοιχτά, υποστηρίζοντας πώς η Τέχνη είναι αυτή που προσδιορίζει και καθοδηγεί τη ζωή. Όπως και να 'ναι, σημασία έχει πώς οι διάφοροι «συντελεστές» της Τέχνης δεν έχουν καθαρή εικόνα για το τί θέλει ή τί ψάχνει ο κόσμος – έστω και σαν διασκέδαση. (Αυτό αποδεικνύεται από το πλήθος έκπομπών της τηλεόρασης που «κόβονται» πριν λήξει ή σεζόν, λόγω χαμηλής τηλεθέασης. – Αν ήξεραν τις προσδοκίες του κοινού, θα έφτιαχναν τα ανάλογα σενάρια και θα εξασφάλιζαν έπιτυχίες. Όμως...).

Πριν λίγες βδομάδες, ένας έπιτυχημένος σεναριογράφος, με σταθερά καλή πορεία, σε μιὰ συνέντευξή του είπε κάποιες θεμελιακές αρχές, προκειμένου να έχει έπιτυχία ένα έργο:

«Βαρύνουσα σημασία δίνω στο πόσο προσγειωμένοι είναι οι ρόλοι, χωρίς τις υπερβολές της κάθε σαπουνόπερας. Να μη θυσιάσω το μέτρο στο βωμό της έπιτυχίας, κολακεύοντας χαμηλά συναισθήματα και ήδονοθηρίες. Τό –έστω, υποσυνείδητο– κριτήριο του κόσμου θα αγκαλιάσει το στοιχείο της σοβαρότητας και της άξιοπρέπειας με ένδιαφέρον, και όχι κάποια προσωρινή και φευγαλέα ικανοποίηση. Τα ιδανικά δεν ξεθωριάζουν!

»Βέβαια, δεν έχω απόλύτως σαφή αίσθηση του: τί –τελικά– θα ακολουθήσει ο κόσμος, μα ή αίσθηση της έντιμότητας και της ιερότητας είναι βαθιά χαραγμένες μέσα μας. Και δεν πρέπει να διαταράσσονται και να ευτελίζον-

ται. Όταν θές να χτίσεις, βρίσκεις γερὰ θεμέλια. Και ή Έλλαδική κοινωνία διαθέτει θεμέλια και βάσεις άτράνταχτες. Τις τυχάρπαστες, ξεκάρφωτες έξυπνάδες, έστω και σε κωμωδία, άργα ή γρήγορα θα τις άπορρίψει και θα τις έμέσει το κοινό. Όσο άνομοιογενές κι αν είναι, θέλει αυτό που δίνει στέρεη ικανοποίηση. Αυτή εξάλλου δημιουργεί τὰ διαχρονικά έργα».

Άπό τὰ παραπάνω κρατάμε τις έννοιες: σοβαρότητα, ρεαλισμός, ιερότητα, ιδανικά, ως κατευθυντήρια γραμμή τής έπιτυχίας. Λέξεις που «λένε πολλά», σε κάθε γενιά. Και πρέπει, ως Χριστιανούς, να μās άπασχολούν πολύ. Τό-

Άρχιμ. Γρηγορίου Γ. Λίχα

σο στο επίπεδο τής προσωπικής «έπιτυχίας», όσο και στο πώς θα έχει –άπο μέρους μας– «ύψηλη τηλεθέαση» –άπήχηση τό «καλό μήνυμα» του Ούρανοϋ, τό ύψιστο μήνυμα του Χριστού. Διαφορετικά, «τό άδικούμε».

Τώρα μάλιστα, που βαδίζουμε προς τὰ Χριστούγεννα. Που κατεβαίνουν τὰ Ούράνια, και ξεκινά τό «Σενάριο» που αλλάζει τόν ροϋ τής Πλάσης όλης, βάζοντας σε νέα τροχιά τήν κουρασμένη και μπουχτισμένη ανθρωπότητα, δίνοντάς της Έλπίδα, Νόημα και Φως. Κάποιοι θα σταθούν –υποκριτικά και έμπαικτικά– στο «έπί γής ειρήνη» και θα τό βροϋν «λίγο» και «ανεφάρμοστο»· τήν ίδια στιγμή μάλιστα που οι ίδιοι στραπατσάρουν κάθε έννοια ανθρωπιās και δικαίου!

Όχι! Η «έπί γής ειρήνη» θα έρθει όταν πάρει ο καθένας μας άπόφαση να «χτίζει» στις έννοιες που μās έδωσε πιο πάνω ο συγγραφέας. Γιατί οι «άλλες» όμορφοφτιαγμένες, έγκοσμιοκεντρικές συνταγές δεν άποδίδουν, άφοϋ τούς λείπει ή πνοή του Θεοϋ. Μπορεί να έπιβληθούν προσωρινά, μα θα ξεφτίσουν. Τό ταπεινό όμως μήνυμα τής Φάτνης του Χριστού, (άπ' όπου άπορρέουν άμεσα οι θέσεις που προαναφέραμε), θα άκτινοβολεί στους αιώνες, δίνοντας «διαστάσεις» Παραδείσου.

Άς τό δοϋμε με τή σοβαρότητα, τό ρεαλισμό, τήν ιερότητα που του άρμόζει. Άξίζει τόν οιονδήποτε «προϋπολογισμό», τήν πιο «άκριβή» αντιμετώπιση. Και θα 'χει εξασφαλισμένη «τηλεθέαση».

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

**Έπίσκεψη τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου σέ Ἱ. Μητροπόλεις
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος**

Ἐπίσημη ἐπίσκεψη σέ ἀρκετές Ἱ. Μητροπόλεις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, μετὰ ἀπό πρόσκληση τῶν κατὰ τόπους Σεβ. Μητροπολιτῶν, πραγματοποίησε στίς ἀρχές Νοεμβρίου ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος. Τόν συνόδευαν οἱ Σεβ. Μητροπολίτες Μύρων κ. Χρυσόστομος, Ἰσπανίας καί Πορτογαλλίας κ. Πολύκαρπος, καί Χόνγκ Κόνγκ κ. Νεκτάριος, ὁ Μ. Ἀρχιμανδρίτης κ. Ἀθηναγόρας, ὁ Δευτερεύων Διάκονος κ. Μάξιμος, ὁ Τριτεύων κ. Ἀνδρέας καί ἐκπρόσωπος τῆς νεολαίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἀπό πλευρᾶς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τόν κ. Βαρθολομαῖο συνόδευαν ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος κ. Ἰερόνυμος, τὰ Μέλη τῆς Δ.Ι.Σ. καί ἄλλοι Σεβ. Μητροπολίτες καί πολλοί ἄλλοι κληρικοί. Κατὰ τή διάρκεια τῆς παραμονῆς του σέ κάθε Ἱ. Μητρόπολη ὁ Οἰκουμ. Πατριάρχης ἐκτός ἀπό τίς Θ. Λειτουργίες καί ἄλλες Ἱ. Ἀκολουθίες ἐπισκέφθηκε κατὰ περίπτωσιν Ἱ. Μονές, παρέστη σέ ἐγκαίρια ἰδρυμάτων, παρακολούθησε εἰδικές γιά τήν ὑποδοχή του καλλιτεχνικές ἐκδηλώσεις καί ἤρθε σέ ἐπαφή μέ πολλοὺς τοπικοὺς παράγοντες. Σέ κάθε πόλιν στήν ὑποδοχή συμμετείχαν ὑπουργοί, βουλευτές, ὁ νομάρχης τοῦ ἐκάστοτε νομοῦ, δήμαρχοι, οἱ λοιπές πολιτικές, στρατιωτικές κ.ἄ. ἀρχές καί τεράστια πλήθη πιστῶν. Εἶναι χαρακτηριστικό τὸ γεγονός ὅτι γιά τίς

δύο ἀπό τίς τέσσερις Ἱ. Μητροπόλεις πού ἐπισκέφθηκε αὐτὴ τῆ φορά ὁ Παναγιώτατος, δηλαδή τὴν Ἱ. Μ. Ναυπάκτου καί τὴν Ἱ. Μ. Φθιώτιδος ἦταν ἡ πρώτη φορά πού πάτησε τὸ πόδι τοῦ Οἰκουμ. Πατριάρχου καί τὰ σχόλια ἦσαν εὐμενέστατα. Στὴ συνέχεια θὰ ἀναφέρουμε, ἐξαιτίας τῆς στενότητος τοῦ χώρου, μερικές μόνον χαρακτηριστικές ἐκδηλώσεις ἀπὸ τὸ πλούσιο πρόγραμμά του. **Στὴ Δράμα:** Μετὰ τὸ τέλος τῆς Θείας Λειτουργίας, πού τελέσθηκε τὸ πρωὶ τῆς Κυριακῆς 2.11.08 μέ βυζαντινὴ μεγαλοπρέπεια στὸ Μητροπολιτικὸ Ἱ. Ναὸ τῆς Δράμας, ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκ. Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος ἀνέγνωσε τὴν Πατριαρχικὴ καί Συνοδικὴ Πράξη τῆς ἀγιοκατάταξης τοῦ Ὁσίου Γεωργίου τοῦ Καρσλίδου τοῦ Ὁμολογητοῦ στὸ ἑορτολόγιο τῆς Ἐκκλησίας καί ἀναφέρθηκε στὴ ζωὴ καί τὸ ἔργο τοῦ νέου ἀγίου τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας. Μεταξὺ τῶν δώρων πού προσφέρθηκαν ἀπὸ τὸν Σεβ. Δράμας πρὸς τὸν Οἰκ. Πατριάρχη σέ ἀνάμνησιν τῆς ἐπίσκεψής του, ἦταν καί μία εἰκόνα τοῦ Ὁσίου Γεωργίου τοῦ Καρσλίδου καί τεμάχιο τῶν ἱερῶν λειψάνων του. Ἐπίσης, στὸ τέλος τῆς Θείας Λειτουργίας ἡ Ἱ. Μ. Δράμας ἀναγόρευσε τὸν ὑπουργὸ Μακεδονίας καί Θράκης κ. Μ. Τζίμα σέ μεγάλο εὐεργέτη τῆς το-

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

πικτής εκκλησίας και τοῦ ἐπέδωσε τὸ χρυσὸ μετάλλιο τοῦ Ἁγίου Χριστοφόρου, τὴν ὕψιστη τιμητικὴ διάκρισή της. **Στὴν Πάτρα:** Ἡ Ἐπίσκεψη τοῦ Οἴκ. Πατριάρχου στὴν Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία τῶν Πατρῶν πραγματοποιήθηκε στὶς 3 καὶ 4.11.08. Ἦταν ἡ πρώτη φορὰ πού ἐπισκέφθηκε ἐπίσημως Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης τὸν τόπον «οὐ ἔστησαν οἱ πόδες Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου». Τὸ ἀπόγευμα τῆς πρώτης ἡμέρας, μετὰ τὴν ἐπίσημη ὑποδοχὴ καὶ τὸ προκαθορισμένο πρόγραμμα, ἔλαβε χώρα στὸ Δημαρχεῖο ἡ ἀνακήρυξη τοῦ κ. Βαρθολομαίου ὡς Ἐπίτιμου Δημότη Πατρέων καὶ ἀκολούθησε πρὸς τιμὴν τοῦ Πατριάρχου στὸ Συνεδριακὸ Κέντρο τοῦ Πανεπιστημίου Πατρῶν συναυλία τὴν ὁποία παρουσίασαν ἡ Πολυφωνικὴ Χορωδία Πατρῶν καὶ τὸ Δημοτικὸ Ὀδεῖο τῆς πόλης. Τὴν ἐπομένη, Τρίτη 4 Νοεμβρίου, στὸν Ἱ. Ν. Ἁγίου Ἀποστόλου Ἀνδρέου τελέσθηκε Πατριαρχικὴ Θ. Λειτουργία. Ἦταν ἡ πρώτη φορὰ πού Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης πρόσφερε τὴν Ἀναίμακτη Θυσία στὸν Ἱ. Ναὸ τοῦ Πολιούχου τῶν Πατρῶν. Συγκινητικὲς ἦσαν ἀργότερα οἱ στιγμὲς καὶ στὴν Παραλία Πατρῶν, ὅπου ὁ Παναγιώτατος ἔτυχε θερμῆς ὑποδοχῆς καὶ ἐτέλεσε τὸν ἀγιασμό γιὰ τὴν ἔναρξη τῶν ἐργασιῶν ἀνεγέρσεως τῆς Φοιτητικῆς Ἐστίας τῆς Ἱ. Μ. Πατρῶν. Χορηγὸς τοῦ ἔργου εἶναι ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἐπιμελητηρίου Ἀχαΐας κ. Κων. Ἀντζουλᾶτος, στὸν ὁποῖο ὁ Σεβ. κ. Χρυσόστομος ἀπένευμε τὸ μετάλλιο τῆς Ἱ. Μ. Πατρῶν. **Ναύπακτος:** Τὴν Τρίτη 4.11.08 ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, προερχόμενος ἀπὸ τὴν Πάτρα καὶ συνοδευόμενος

ἀπὸ τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν κ. Ἱερώνυμο, ἐπισκέφθηκε ἐπίσημα τὴν ἔδρα τῆς Ἱ. Μ. Ναυπάκτου καὶ Ἁγίου Βλασίου. Τὸ πρόγραμμα περιλάμβανε ὑποδοχὴ στὴν πλατεία Λιμένος, προσφώνηση ἀπὸ τὸν Δήμαρχο Ναυπάκτου καὶ Ἀντιφώνηση ἀπὸ τὸν Πατριάρχη, πομπὴ πρὸς τὸν Ἱ. Μ. Ν. τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, Δοξολογία, ὁμιλία τοῦ Νομάρχου Αἰτωλοακαρνανίας καὶ τοῦ Σεβασμιωτάτου, ἀντιφώνηση τοῦ Πατριάρχου, ἐπίσκεψη στὸ Ἐπισκοπεῖο, γεῦμα καὶ ἐπίσκεψη στὴν Γέφυρα Ρίου-Ἀντιρρίου «*Χαρίλαος Τρικούπης*». Τὴν πομπὴ σχημάτισαν ἡ Παπαχαραλάμπειος Φιλαρμονικὴ, τὰ μέλη τῶν παραδοσιακῶν καὶ χορευτικῶν συλλόγων μὲ τὶς παραδοσιακὲς τους φορεσιές, τὰ τρία στρατιωτικὰ ἀγήματα μὲ τὴν σημαία καὶ τὴν στρατιωτικὴ φιλαρμονικὴ, τὰ μέλη τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ, οἱ Μοναχοὶ καὶ Μοναχές, οἱ Ἱερεῖς, οἱ Ἀρχιερεῖς, οἱ Ἀρχές καὶ ὁ λαὸς τῆς Ναυπάκτου. Ὁ Παναγιώτατος ἀπεκάλυψε ἀναμνηστικὴ πλάκα τῆς ἐπισκέψεώς του στὸν πρόναο τοῦ Ἱ. Ν. Ἁγ. Δημητρίου. Κατὰ τὴν διάρκειά του γεύματος τραγούδησε γιὰ τὸν Πατριάρχη ἡ Μικτὴ Χορωδία Ναυπάκτου, ἡ ὁποία καὶ τοῦ ἀπέδωσε τιμητικὴ πλακέτα, καὶ οἱ Ἱεροψάλτες τῆς πόλεως μὲ χοράρχη τὸν κ. Πέτρο Παρρᾶ. **Λαμία:** Μὲ μεγάλη χαρὰ καὶ συγκίνηση ὁ πιστὸς λαὸς τῆς Ἱ. Μ. Φθιώτιδος ὑποδέχθηκε τὸ πρωὶ τῆς Παρασκευῆς 7.11.08 τὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη κ. Βαρθολομαῖο. Μετὰ τὴν ἐπίσημη ὑποδοχὴ ὁ Παναγιώτατος καὶ ἡ συνοδεία του μετέβησαν στὴν περιοχὴ τῆς Στυλίδος ὅπου τελέσθηκαν τὰ ἐγκαίνια τοῦ νέ-

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

ου Γηροκομείου της Ί. Μητροπόλεως «Στέγη Γερόντων - Ίδρυμα Ά. Πετρή» δυναμικότητας 80 κλινών. Τόν Παναγιώτατο προσεφώνησε ο Σεβ. Φθιώτιδος κ. Νικόλαος, ό οποίος υπογράμμισε την προσφορά του κυρίου Ά. Πετρή στην τοπική Έκκλησία και την σπουδαιότητα του νέου αυτού Ίδρύματος της Μητροπόλεως στην στήριξη των ήλικιωμένων συναθρώπων μας, και ή Δήμαρχος Στυλίδος κ. Άλ. Καραγεώργου-Σχορετσανίτου, ή όποία ανακοίνωσε την

άπόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου για την ανακήρυξη του ως Ήπίτιμου Δημότη του Δήμου Στυλίδος και του πρόσφερε συμβολικά ένα στεφάνι έλιās. Τό μεσημέρι έγινε ύποδοχη στην Ί. Μ. Δαμάστας, όπου παρατέθηκε και επίσημο γεύμα. Η μεγάλη αυτή για όλόκληρη τή Φθιώτιδα ήμέρα έκλεισε με την πανηγυρική τελετή στο Πανεπιστήμιο Στ. Έλλάδος, προς τιμήν της Α.Θ.Π. του Οικουμενικού Πατριάρχου, κατά την όποία ό Οικουμενικός Πατριάρχης ανακηρύχθηκε επίτιμος Διδάκτωρ του Πανεπιστημίου και έκφώνησε βαθυστόχαστη όμιλία. Στο πλαίσιο της επίσκεψης αυτής σε Μητροπόλεις της Έλλάδος, ό κ. Βαρθολομαίος πέρασε και από την Άθήνα, συναντήθηκε με τον Μακαριώτατο κ. Ίερώνυμο στην Άρχιεπισκοπή, παρέστη σε διάφορες έκδηλώσεις και επισκέφθηκε τό βυζαντινό εκκλησάκι του Άγ. Άνδρέα στην όδό Λευκωσίας (Πλ. Άμερικης) και τό γυναικείο Ήσυχαστήριο της «Παναγίας των Βρυούλων», σε μικρή άπόσταση από τό πρώτο.

Έπαναπατρίστηκε ή εικόνα της Άποκαθήλωσης της Ί. Μ. Τιμίου Προδρόμου

Σε ειδική έκδήλωση στο Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο Άθηνών ό Υπ. Πολιτισμού κ. Μ. Λιάπης παρουσίασε την έπαναπατρισθείσα βυζαντινή εικόνα της Άποκαθήλωσης, που είχε κλαπεί τό Νοέμβριο του 1978 από την Ί. Μ. Τιμίου Προδρόμου Σερρών. Για τις ένερ-

γεις προς έντοπισμό και έπιστροφή της εικόνας, που μάλιστα δέχθηκε και έπεμβάσεις, ώστε ή διάθεσή της στο έμπόριο να καταστεί εύκολότερη, υπάρχει όλόκληρο ιστορικό. Τόσο ή πλήρης από πλευράς μας νομική τεκμηρίωση, στο πλαίσιο της έθνικής και ευρωπαϊκής νομοθεσίας, και ή έπιστημονική τεκμηρίωση, όσο και ή καταλυτική κατάθεση ως μάρτυρα βρετανού βυζαντινολόγου, όδήγησε την άκροαματική διαδικασία της 29ης Σεπτεμβρίου 2008 στην άπόδοση της εικόνας στο Έλληνικό Κράτος και την καταβολή από τον αντίδικό του μεγαλύτερου μέρους των δικαστικών έξόδων του Έλληνικού Δημοσίου. Η εικόνα θα συντηρηθεί στα έργαστήρια του Βυζαντινού και Χριστιανικού Μουσείου και στη συνέχεια θα έπιστραφεί στην Ί. Μ. Προδρόμου Σερρών, ή όποία είναι και ό φυσικός της χώρος.

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

Λατρευτικές εκδηλώσεις και έγκαίνια στην Κέρκυρα

Με ιδιαίτερη λαμπρότητα πραγματοποιήθηκαν στην Κέρκυρα, την Κυριακή 2 Νοεμβρίου 2008, οι εκδηλώσεις για το Πρωτοκύριακο, δηλαδή την ανάμνηση της θαυματουργικής διάσωσης της νήσου από την πανώλη, από τον Πολιοῦχο και προστάτη του νησιού Ἅγιο Σπυρίδωνα, ἐπίσκοπο Τριμυθοῦντος τὸ Θαυματουργό, με την παρουσία σύσσωμου τοῦ λαοῦ τοῦ νησιοῦ, τῶν Ἀρχῶν, τῶν ἐπισκεπτῶν ποῦ ἦρθαν νὰ προσκυνήσουν τὸν Ἅγιο, ἀλλὰ καὶ τῶν προσκεκλημένων Σεβ. Μητροπολιτῶν Ναζαρέτ κ. Κυριακοῦ, Λευκάδος καὶ Ἰθάκης κ. Θεοφίλου καὶ τοῦ Θεοφ. Ἐπισκόπου Κανῶπου (Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας) κ. Σπυρίδωνος. Στις 5.11.08 ἐξάλλου ὁ Σεβ. κ. Νεκτάριος τέλεσε τὰ ἐπίσημα ἐγκαίνια τοῦ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἀκαδημίας 2 πλήρως ἀνακαινισμένου Πνευματικοῦ Κέντρου τῆς Ἱ. Μ. Κερκύρας, τὸ ὁποῖο εἶναι πλήρως ἐξοπλισμένο με ὀπτικοακουστικὰ μέσα, ἀποτελεῖ κόσμημα γιὰ τὴν πόλη, θὰ ἀποτελέσει κῦτταρο πνευματικότητας καὶ θὰ στεγάσει ὅλες τὶς ποιμαντικὲς δραστηριότητες τῆς Ἱ. Μητροπόλεως, ὅπως οἱ Σχολὲς Κατηχητῶν, Γονέων, Βυζαντινῆς Μουσικῆς, οἱ Συνάξεις τῶν Νέων καὶ Φοιτητῶν, ὁ Σύνδεσμος Θεολόγων Κερκύρας, ὁ Σύλλογος Χριστιανῶν Ἐπιστημόνων Κερκύρας κ. ἄ.

Χειροτονία νέου Διακόνου καὶ ἄλλες ἐκδηλώσεις στὴν Ἱ. Μ. Χαλκίδος

Τὴν Κυριακή 9 Νοεμβρίου 2008 τὸ πρωὶ καὶ κατὰ τὴ διάρκεια τῆς Θ. Λειτουργίας στὸν πανηγυρίζοντα Ἱ. Ν. Ἅγ. Νεκταρίου Χαλκίδος, στις 9.11.08, ὁ Σεβ. Χαλκίδος κ. Χρυσόστομος, τέλεσε τὴν εἰς Διάκονον χειροτονία τοῦ κ. Κων.

Σταματοπούλου, ὁ ὁποῖος κατάγεται ἀπὸ τὴν Ἰστιαία εἶναι ἕγγαμος με τρία τέκνα καὶ σπουδάζει στὴν Ἐκκλησιαστικὴ Σχολὴ Καρδίτσης. Παρέστησαν πολλοὶ κληρικοὶ τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας καὶ πλῆθος πιστῶν. Ὁ Σεβ. στὴν προσφώνησή του περιέγραψε τὸ ἔργο, τὸ ὁποῖο καλεῖται νὰ προσφέρει ὡς Ἱερέας ὁ π. Ἰωάννης, κάνοντας συγκινητικὴ ἀναφορά στὴν ζωὴ τοῦ Ἁγίου Νεκταρίου, ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ πρότυπο γιὰ κάθε λειτουργό τῆς Ἐκκλησίας. Ἀκολουθῶς ὁ π. Κωνσταντῖνος χειροτονήθηκε Πρεσβύτερος στὴν Ἰστιαία, στις 22.11.08. Με αἰσθήματα χαρμολύπης τελέσθηκε στις 16.11.08 ἡ Θ. Λειτουργία καὶ τὸ ἐτήσιο Μνημόσυνο τοῦ μακαριστοῦ Γέροντος καὶ Ἡγουμένου τῆς Ἱ. Μονῆς Ἀρχιμ. Ἰακώβου Τσαλίκη, με ἀφορμὴ τῶν συμπλήρωση δεκαεπτὰ ἐτῶν ἀπὸ τὴν κοίμησή του (+21 Νοεμβρίου 1991), στὴν Ἱ. Μ.

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

Όσιου Δαυίδ του Γέροντος στην Β. Εύβοια. Στή Θ. Λειτουργία και το Μνημόσυνο προεξήρχε ο Σεβ. Καρυστίας και Σκύρου κ. Σεραφείμ, συμπαραστατούμενος από τον Σεβ. Χαλκίδος με τη συμμετοχή πλήθους Ιερέων και Διακόνων και με την παρουσία πλήθους πιστών από την Ελλάδα αλλά και την Κύπρο. Στις 19.11.08 πραγματοποιήθηκε εξάλλου στο Πνευματικό Κέντρο του Ι. Ν. Ευαγγελισμού της Θεοτόκου Κανήθου Χαλκίδος, ή Β' Συνάντηση των Ένο-

ριακών Επιτροπών Γυναικείων Θεμάτων της Ι. Μητροπόλεως. με κύριο σκοπό την ενημέρωση από την Κ. Ε. Γυναικείων Ζητημάτων για το ως τώρα έργο και τον συντονισμό και την ανάπτυξη περαιτέρω της δράσεως των Επιτροπών, έργο των οποίων είναι ή όσο το δυνατόν καλύτερη συμπαράσταση σε οικογένειες αλλά και πρόσωπα με προβλήματα και εστιάζεται όχι μόνο στον οικονομικό αλλά και στον ψυχολογικό και πνευματικό τομέα.

Μνημόσυνο δια τον πρ. Πατρών Νικόδημο στην Ι. Μητρόπολη Νευροκοπίου

Την Τρίτη 18 Νοεμβρίου 2008 στον Ι. Μ. Ν. του Άγ. Γεωργίου Ν. Ζίχνης, ο Σεβ. Μητροπολίτης

Ζιχνών και Νευροκοπίου κ. Ιερόθεος, παρόντος και του Ιεροῦ Κλήρου της Ι. Μητροπόλεως, τέλεσε επίμνημόσυνη δέηση υπέρ αναπαύσεως της ψυχής του από Ζιχνών και Νευροκοπίου Μητροπολίτου πρώην Πατρών κυρού Νικοδήμου, ο οποίος διετέλεσε Ποιμενάρχης της ακριτικής και ιστορικής Μητροπόλεως από το 1965 έως το 1974. Μετά το πέρας του τρισαγίου ο κ. Ιερόθεος αναφέρθηκε στην πολυτάλαντη προσωπικότητα του αοιδίμου Ιεράρχου και έξηρε το μεγάλο, θεάρεστο, πνευματικό, κοινωνικό και φιλανθρωπικό έργο το οποίο επιτέλεσε κατά την έννεάχρονη ποιμαντορία του ο αείμνηστος Μητροπολίτης κυρός Νικόδημος στην τοπική Έκκλησία.

Όλοκληρώθηκε ο Διαγωνισμός για τον Άπόστολο Παῦλο

Με την πανηγυρική τελετή επίδοσης των Τιμητικών Έπαίνων από τον Μακ. Αρχιεπίσκοπο Κύπρου κ. Χρυσόστομο σε όλους τους Κυπρίους μαθητές και μαθήτριες που διακρίθηκαν, το Σάββατο 8.11.08, ολοκληρώθηκε ο Πανερωπαϊκός Μαθητικός Διαγωνισμός της Εκκλησίας της Ελλάδος με τίτλο: «Άπόστολος Παῦλος, Άπόστολος της Ελλάδος, Άπόστολος της Κύπρου, Άπόστολος της Ευρώπης». Η Τελετή Επίδοσης πραγματοποιήθηκε σε κεν-

τρικό ξενοδοχείο της Λευκωσίας και σ' αυτήν, εκτός των μαθητών, των εκπαιδευτικών τους και των γονέων τους παρέστησαν Μητροπολίτες, Πρέσβεις, Βουλευτές, Εύρωβουλευτές, Εκπρόσωποι των Υπουργείων της Κύπρου και της Ελλάδος, κληρικοί και οί τοπικές αρχές της πόλεως. Ο Διαγωνισμός αυτός τελοῦσε υπό την αιγίδα των Υπουργείων Έξωτερικῶν, Παιδείας και Τουρισμοῦ Ελλάδος και Κύπρου, των αντίστοιχων Γραφείων του Ευρωπαϊκοῦ

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

Κοινοβουλίου στις δύο χώρες και του Κυπριακού Όργανισμού Τουρισμού. Μετά τη λήξη της τελετής επίδοσης των Τιμητικών Έπαίων και των αναμνηστικών δώρων, ο Αρχιεπίσκοπος Κύπρου κ. Χρυσόστομος συνοδευόμενος από τους αξιότιμους κ.κ. Π. Έγγλέζο, Πρόεδρο του Κυπριακού Όργανισμού Τουρισμού και Γ. Κασιμάτη, Διευθυντή του Γραφείου της Αντιπροσωπείας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στην Ελλάδα, έγκαινιάσαν τον ειδικά διαμορφωμένο έκθεσιακό χώρο, ο οποίος περιλάμβανε ένα μεγάλο αριθμό κυπριακών μαθητικών πονημάτων.

Έγκαινια Αΐθουσας ένοριακού ποιμαντικού έργου στην Παναγίτσα Παλαιού Φαλήρου

Με την παρουσία του Ίερού Κλήρου της Ι. Μ. Ν. Σμύρνης, πλήθους εύσεβων χριστιανών, του Δημάρχου Π. Φαλήρου, μελών του Δημοτικού Συμβουλίου και άλλων επίσημων τελέσθηκε την Πέμπτη 6 Νοεμβρίου 2008 από τον Σεβ. Μητρ. Ν. Σμύρνης κ. Συμεών ο Άγιασμός Έγκαινίων της μεγάλης ανακαινισμένης Αΐθουσας Ποιμαντικών - Πνευματικών Έκδηλώσεων του ιερού Ναού Κοιμήσεως της Θεοτόκου (Παναγίτσα). Στο τέλος της Άκολουθίας του Άγιασμού, ο Σεβ. κ. Συμεών αναφέρθηκε στις απαιτήσεις των καιρών μας για τὸ ένορια-

κό - ποιμαντικό έργο. Έν συνεχεία αποδόθηκαν Βυζαντινοί Ύμνοι από τη Χορωδία του Ι. Ναού υπό τη διεύθυνση του πρωτοψάλτου κ. Δ. Βερούκιου. Κατά την προσφώνησή του ο Αιδ. Πρωτ. π. Βασίλειος Ήλιάκης, Πρόεδρος του Έκκλησιαστικού Συμβουλίου, έπεσήμανε την θεολογική σημασία του έργου του Θεού και αναφέρθηκε στις προσπάθειες που καταβλήθηκαν, στις δυσκολίες που αντιμετώπισε, στη χρήση της ένοριακής Αΐθουσας και ευχαρίστησε εκ βαθέων τους άμέσως προηγούμενους Προέδρους, Αιδ. Πρωτ. π. Σπυρίδωνα Χριστόπουλο και Πανοσ. Άρχιμ. π. Χριστοφόρο Νάνο, καθώς και τὰ μέλη Έκκλησιαστικού Συμβουλίου και τους χορηγούς - ευεργέτες του έργου. Τέλος, αναφέρθηκε στους νεώτερους έφημερίους, π. Ίωσηφ Ταγαράκη και π. Κων. Παπαθανασίου, για τους οποίους τρέφει χρηστές έλπίδες. Άκολούθησε καλλιτεχνικό πρόγραμμα παραδοσιακών και δημοτικών τραγουδιών της Άνατολής από παραδοσιακή όρχήστρα υπό τη διεύθυνση του κ. Στ. Δορμπαράκη. Σήμερα ή Παναγίτσα κοσμεί την περιοχή και αποτελεί κέντρο ζωής και λατρευτικής συνάξεως για τους κατοίκους του Παλαιού Φαλήρου.

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

Ἡ ἐν Βηθλεέμ Βασιλική τῆς Γεννήσεως

Ἄρχιμ. Τίτου Κ. Χορτάτου, Ἱεροκήρυκος

Ἡ ἁγία πόλις Βηθλεέμ εὐρίσκεται νοτίως τῶν Ἱεροσολύμων καὶ ἀποτελεῖ ἓνα ἐκ τῶν προορισμῶν τῶν Προσκυνητῶν τῆς Ἁγίας Γῆς. Εἰς αὐτὴν τὴν πόλιν, τὴν «οὐδαμῶς ἐλαχίστην» ἐπληρώθησαν οἱ περὶ ἐνανθρωπήσεως τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ προφητεῖες, καὶ ἡ Παρθένης Μαρία «ἔτεκε τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον καὶ ἐσπαργάνωσεν αὐτὸν καὶ ἀνέκλινεν αὐτὸν ἐν τῇ φάτνῃ, διότι οὐκ ἦν αὐτοῖς τόπος ἐν τῷ καταλύματι».

Εἰς τὸν Ἅγιον Τόπον τῆς Γεννήσεως - Θεοδέγμον Σπήλαιον, ὅπου ἐγεννήθη «δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν», ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, τὸ πρῶτον ἠγειρεν περικαλῆ Ναὸν ἢ Ἁγία Ἑλένη, κατ' ἐντολὴν τοῦ υἱοῦ αὐτῆς Μεγάλου Κωνσταντίνου, ἀφοῦ καθήρεσεν τὸν ὑπὸ τοῦ Ἀδριανοῦ ἰδρυθέντα βωμὸν τοῦ Ἀδώνιδος, τὸ 130 μ.Χ. Τὸν δὲ τόπον τῆς Γεννήσεως ἐπεσκέφθη, πρὸ τῆς ἀναγνωρίσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ, ὁ Ὀριγένης περὶ τὸ 213, ὅπερ δηλώνει τὴν ὑπάρχουσαν εἰς Βηθλεέμ ζωσα παράδοσιν περὶ τοῦ λίκνου τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Ἡ πρώτη Βασιλικὴ ἦταν πεντάκλιτος. Ἀργότερον ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ (527-565) διερρυθμίσθη καὶ ἀπετέλεσε σχῆμα σταυροῦ καὶ συμπεριελάμβανεν εἰς ἀνατολὰς τὸ Σπήλαιον τῆς Γεννήσεως, κάτωθεν αὐτῆς.

Ἡ ὑπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ οἰκοδομηθεῖσα Βασιλικὴ τῆς Γεννήσεως τὴν ἐν λόγω ἐποχὴν ἔκειτο εἰς τὸ ἀνατολικὸν ἄκρον τῆς Βηθλεέμ καὶ ἐκτὸς τῆς ἀρχαίας πόλεως. Τὰ μέχρι καὶ σήμερον σωζόμενα μικρὰ λείψανα ἀρχαίων ἐρειπίων ἀνήκουν εἰς τὸν ἀρχαῖον νάρθηκα, ὁ ὁποῖος εἶχε τόσον πλάτος ὅσον καὶ ὁ Ναός. Ἡ πρὸς δυσμὰς εὐρισκομένη εἴσοδος τοῦ Ναοῦ (ὁ

Ἰουστινιάνειος Ναὸς εἶχεν τρεῖς εἰσόδους - πύλας ἐκ τῶν ὁποίων οἱ δύο πλάγιες δὲν ὑπάρχουν σήμερον) ἐσμικρύνθη μετὰ τὴν ἐμφάνισιν τῶν Ἀράβων.

Ὁ εὐρισκόμενος σήμερον πρὸς ἀριστερὰ τῆς εἰσόδου μικρὸς θαλαμίσκος ἐχρησίμευε κατὰ τοὺς πρὸ τοῦ ἸΘ' αἰῶνος χρόνους ὡς σχολεῖον τῶν Ὀρθοδόξων. Ὁ κυρίως Ναός (πεντάκλιτος Βασιλικὴ) εἶναι εὐρύχωρος καὶ συμμετρικός. Τὰ κλίτη αὐτοῦ χωρίζονται διὰ τεσσάρων σειρῶν μονολίθων κιόνων (46 τὸν ἀριθμὸν), μὲ κορινθιακοῦ ρυθμοῦ κιονόκρανο. Τὸ ἔδαφος του εἶναι σήμερον ἐστρωμένον διὰ συνήθων πλακῶν, ἡ δὲ στέγη αὐτοῦ ἀποτελεῖται ἀπὸ ξυλίνης δοκοῦς καὶ καλύπτεται ἔξωθεν διὰ μολύβδου. Ἄνωθεν τῆς πρώτης σειρᾶς τῶν κιόνων σώζονται ἐλάχιστες παραστάσεις ἀγιολογικῆς ἐκ πολυτίμου μωσαϊκοῦ.

Ἀνατολικῶς τοῦ Ναοῦ συναντᾶται ὁ σολέας, ὁ ὁποῖος εἶναι ὑψηλότερος τοῦ ἐδάφους. Τὸ τέμπλον εἶναι ξυλόγλυπτον, ἐξαιρέτου καὶ μεγάλης κομψότητος. Νοτίως καὶ ἐντὸς τοῦ Ἱεροῦ

Ὁ χώρος καὶ τὸ παρεκκλήσιο τῆς Γεννήσεως κάτω ἀπὸ τὴν βασιλικὴν τῆς Βηθλεέμ (ἀπὸ τὸ βιβλίον τοῦ κ. Ἀνδρ. Γεωργίου «Ἀκολουθώντας τὰ βήματα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ στὴν Ἁγία Γῆ»).

Βήματος υπάρχει κλίμαξ, διὰ τῆς ὁποίας ἀναβαίνοντες συναντᾶται τὸ παρεκκλήσιον τοῦ Ἁγ. Γεωργίου, τὸ ὁποῖον κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους ἐχρησίμευεν ὡς Σκευοφυλάκιον τοῦ Ναοῦ.

Υπογείως τοῦ Σολέως καὶ τοῦ Ἱεροῦ Βήματος σώζεται τὸ Θεοδέγμον Ἱερὸν Σπήλαιον τῆς Γεννήσεως τοῦ Θεανθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἐκεῖ ὁ προσκυνητὴς συνειδητοποιεῖ τὸ δυσθεώρητον βάθος τοῦ πλοῦτου καὶ τῆς σοφίας τῆς περὶ ἡμᾶς οἰκονομίας τοῦ Ἁγίου Θεοῦ.

Ὡς σημειοὶ ὁ ἀοίδημος Βενιαμὴν Ἰωαννίδης «ὁ δρακὶ τὴν πᾶσαν ἔχων κτίσιν ἐν τῷ σπηλαίῳ τούτῳ ἐγεννήθη ἐκ τῆς Παρθένου ὁ τῆ οὐσία ἀναφῆς ἐνταῦθα καθάπερ βροτὸς ράκει (ἐνδυμα ἐφθαρμένον) ἐσπαργανώθη ὁ στερεώσας τοὺς οὐρανοὺς πάλαι κατ' ἀρχὰς ἐνταῦθα κατὰ πρῶτον εὐηγγελίσατο τὸν κόσμον τὴν ἐπὶ γῆς εἰρήνην καὶ τὴν ἐν ἀνθρώποις τοῦ Προαιωνίου εὐδοκίαν».

Τὸ Ἅγιον Σπήλαιον σύγκειται ἐκ βράχου, τῶν τοίχων αὐτοῦ ὀρθομαρμαρωμένων, ἐκ στιλπνῶν μαρμάρων. Κεντρικὸν μέρος αὐτοῦ εἶναι ὁ τόπος τῆς Γεννήσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ κείμενος εἰς τὸ ἀνατολικὸν ἄκρον, ἢ βᾶσις τοῦ ὁποίου ἔχει ἐν τῷ μέσῳ ἀργυρὸν ἀστέρα. Ἄνωθεν τοῦ ἀστέρος εἶναι ἡ Ἁγία Τράπεζα, ὅπου λειτουργοῦν οἱ Ὁρθόδοξοι. Ἡ Ἁγία Ἐλένη ἐκόσμησε τὸ Θεοδέγμον Σπήλαιον διὰ σπουδαίων κειμηλίων, ἐκ χρυσοῦ καὶ πολυτίμων λίθων. Ὁ ἀνακαινήσας τὴν Βασιλικὴν τῆς Γεννήσεως Μανουὴλ Κομνηνὸς ἐκόσμησεν τὸν πανάγιον τοῦτον τόπον διὰ λαμπροῦ μωσαϊκοῦ, εἰς τὸν ὁποῖον ἱστορεῖτο ἡ Γέννησις τοῦ Θεανθρώπου. Σήμερον ὁ χώρος τῆς Γεννήσεως κοσμεῖται διὰ πολυτίμων Ἱερῶν Σκευῶν καὶ Ἱερῶν Εἰκόνων, τὶς ὁποῖες ἀφιέρωσαν οἱ εὐσεβεῖς Ρωμηοὶ καὶ Ὁρθόδοξοι Ἡγεμόνες.

Βορειοδυτικῶς τοῦ Θεοδέγμονος Σπηλαίου εὐρίσκεται ὁ χώρος (3 βαθμίδες ὑπὸ τὸ ἔδαφος) τοῦ παρεκκλησίου τῆς Ἁγίας Φάτης.

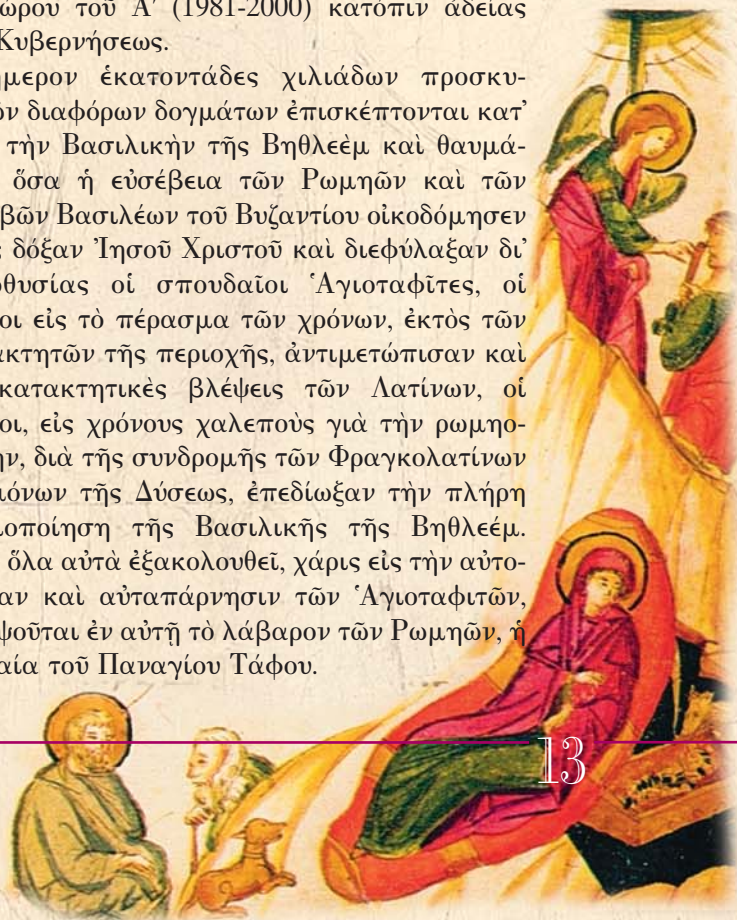
Ἡ Βασιλικὴ τῆς Γεννήσεως διεσώθη ἐκ τῶν ἐπὶ Χάκεμ (1010 μ.Χ.) γενομένων καταστροφῶν εἰς Χριστιανικὰ μνημεῖα τῆς Παλαιστίνης. Τῶν μετὰ τὸ 1244 παρουσιαζομένων φθορῶν ἕνεκα τοῦ παντοδύναμου χρόνου, ἀνέλαβεν τὴν ἀνακαίνισιν ἡ Ἁγιοταφικὴ Ἀδελφότης καὶ οἱ Αὐτοκράτορες τοῦ Βυζαντίου. Τὸ 1348 ὁ αὐτοκράτωρ Καντακουζηνὸς ἀπέστειλεν

τὸν Ἱεροσολύμων Λάζαρον μετὰ γραμμάτων αὐτοῦ εἰς τὸν σουλτανεῦντα ἐν Αἰγύπτῳ διὰ νὰ μεσιτεύσῃ ὑπὲρ τῶν Προσκυνημάτων.

Τὴν φθαρῆσαν μολυβδοσκεπάστον ξυλινὴν ὀροφὴν τοῦ Ναοῦ ἀνακαίνισεν τὸ 1435 ὁ Βασιλεὺς τῆς Τραπεζοῦντος Ἀλέξιος ὁ Κομνηνός. Ἀνακαινιστικὲς καὶ συντηρητικὲς ἐργασίαι ἐπὶ τοῦ Ναοῦ καὶ τοῦ Σπηλαίου ἐπραγματοποίησεν ὁ Ἱεροσολύμων Σωφρόνιος κατὰ τὸ 1561. Κατὰ τὸ 1672 συντήρησιν τοῦ ὄλου κτιριακοῦ συγκροτήματος καὶ τῆς καταστραφείσης στέγης τοῦ Ναοῦ ἐποίησεν ὁ μεγαλεπήβολος Πατριάρχης Ἱεροσολύμων Δοσίθεος κατὸ πιν ἀγῶνων σκληρῶν καὶ ὑπερόγκων δαπανῶν. Τῆς ὅλης ἐργασίας ἀποπερατωθείσης κατὰ Ἰούλιον τοῦ 1672 οὗτος ἐτέλεσεν τὰ ἐγκαίνια τοῦ Ναοῦ καὶ συνεκάλεσεν Σύνοδον «κατὰ τῶν ἐπ' ὀνόματι τοῦ Κυρίλλου Λουκάρεως ἐκδοθέντων καὶ διαδοθέντων κεφαλαίων ὑπὸ τῶν λατίνων».

Ἐπὶ Ἱεροσολύμων Ἀθανασίου Γ' ἀνακαινίσθη καὶ πάλιν ἡ σαθρωθεῖσα στέγη τοῦ Ναοῦ ὑπὸ τῆς γεραρᾶς Ἀγιοταφικῆς Ἀδελφότητος, ἡ ὁποία ἐν μέσῳ ἀγῶνων, κόπων, διωγμῶν καὶ στερήσεων ὑπερασπίζεται τὰ δίκαια τοῦ Γένους ἡμῶν ἐπὶ τῶν Παναγίων Προσκυνημάτων. Τὴν στέγην καὶ τὰ παράθυρα τοῦ Ναοῦ (ἐν συνόλῳ 38) ἐπεσκεύασεν τὸ Ἱερὸν Κοινὸν τοῦ Παναγίου Τάφου τὸ 1983 ἐπὶ πατριάρχου Διοδώρου τοῦ Α' (1981-2000) κατόπιν ἀδείας τῆς Κυβερνήσεως.

Σήμερον ἑκατοντάδες χιλιάδων προσκυνητῶν διαφόρων δογμάτων ἐπισκέπτονται κατ' ἔτος τὴν Βασιλικὴν τῆς Βηθλεέμ καὶ θαυμάζουν ὅσα ἡ εὐσέβεια τῶν Ρωμηῶν καὶ τῶν εὐσεβῶν Βασιλέων τοῦ Βυζαντίου οἰκοδόμησεν πρὸς δόξαν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ διεφύλαξαν δι' αὐτοθυσίας οἱ σπουδαῖοι Ἀγιοταφῖτες, οἱ ὁποῖοι εἰς τὸ πέρασμα τῶν χρόνων, ἐκτὸς τῶν κατακτητῶν τῆς περιοχῆς, ἀντιμετώπισαν καὶ τὶς κατακτητικὲς βλέψεις τῶν Λατίνων, οἱ ὁποῖοι, εἰς χρόνους χαλεποὺς γιὰ τὴν ρωμηοσύνην, διὰ τῆς συνδρομῆς τῶν Φραγκολατίνων ἡγεμόνων τῆς Δύσεως, ἐπεδίωξαν τὴν πλήρη οἰκειοποίησιν τῆς Βασιλικῆς τῆς Βηθλεέμ. Παρ' ὅλα αὐτὰ ἐξακολουθεῖ, χάρις εἰς τὴν αὐτοθυσίαν καὶ αὐταπάρνησιν τῶν Ἀγιοταφῖτων, νὰ ὑψοῦται ἐν αὐτῇ τὸ λάβαρον τῶν Ρωμηῶν, ἡ σημαία τοῦ Παναγίου Τάφου.

«Διαβάζοντας» τὴν εἰκόνα τῶν Χριστουγέννων*

Ο ἰορθόδοξες εἰκόνες τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ συνδυάζουν τὸ ὑλικὸ μὲ τὸ αὐλο, τὴν ἄκτιστη φύση μὲ τὴν κτιστή, τὸ ὑπερφυσικὸ καὶ ἄπειρο μὲ τὸ φυσικὸ καὶ πεπερασμένο. Αἰσθητικοποιοῦν τὴν διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας, κρατώντας ὅλο τὸ θεολογικὸ βάθος τῆς, βρίσκοντας τὸ μέτρο ἀνάμεσα στὸ θεῖο καὶ τὸ ἀνθρώπινο. Ἐνεργοῦν κατὰ τρόπο μυστικὸ προκαλώντας κατάνυξη στὶς ψυχές τῶν πιστῶν ποὺ εἶναι σὰν νὰ δέχονται ἀνταύγειες τῆς αἰωνιότητος καὶ τοῦ μεγαλείου τοῦ Θεοῦ.

Ἀπὸ τὴν εἰκονογραφία τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ πολλές εἶναι οἱ λεπτομέρειες ἐκεῖνες ποὺ ἀξίζουν ἰδιαίτερο σχολιασμὸ, ἐπειδὴ μέσα τους κρύβουν ἓνα βαθὺ θεολογικὸ συμβολισμὸ καὶ ἀποκαλύπτουν τὸ εὖρος τῆς ἐπίδρασης τῆς πατερικῆς γραμματείας στὶς χριστιανικὲς εἰκαστικὲς τέχνες.

Ἡ Θεοτόκος

Ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ἡ Ἐκκλησία συνέδεσε τὶς ἱερὲς εἰκόνες μὲ τὸ γεγονὸς τῆς ἐνανθρώπησης τοῦ Λόγου. «Ὁ ἀχώρητος παντὶ ἐχωρήθη ἐν γαστρὶ», ψάλλουμε. Χώρεσε, σχηματίσθηκε ὡς ἄνθρωπος μέσα στὸ ἀγνὸ σῶμα τῆς Παρθένου. Ἔτσι, πρώτη Του εἰκόνα φανερώθηκε κατὰ τὴν ἐνανθρώπισή Του. Θὰ μπορούσαμε λοιπὸν νὰ ποῦμε ὅτι ἡ πρώτη ἀγιογράφος στάθηκε ἡ Κυρία Θεοτόκος, ὅπως παραστατικὰ μᾶς λέει τὸ κοντάκι τῆς Κυριακῆς τῆς Ὁρθοδοξίας: «Ὁ ἀπερίγραπτος Λόγος τοῦ Πατρὸς ἐκ Σοῦ, Θεοτόκε, περιεγράφη σαρκούμενος, καὶ τὴν ῥυπω-

Παταπίου μοναχοῦ Κausοκαλυβίτου

θεῖσαν εἰκόνα τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὸ ἀρχαῖον ἀναμορφώσας τῷ θεῷ κάλλει συγκατέμειξε».

Ἡ θέση τῆς Θεοτόκου εἶναι καίρια στὴν εἰκόνα, ἐξαιρώντας μὲ τὸν τρόπο αὐτὴ τὴ συμμετοχὴ καὶ τὸ ρόλο τῆς στὸ ἔργο τῆς σωτηρίας. Ἄλλωστε, κατὰ τὸν ἅγιο Νικόδημο τὸν Ἁγιορείτη, κατέχει τὰ δευτερεῖα τῆς Ἁγίας Τριάδος. Ἔτσι ἡ Θεοτόκος προβάλλεται μὲ ἰδιαίτερη ἔμφαση στὸ κέντρο τῆς παράστασης ἐνῶ παράλληλα ὁ ἀγιογράφος τῆς δίνει διαστάσεις πέρα ἀπὸ τὸ μέτρο. Εἰκονίζεται σὲ ἄμεση σχέση μὲ τὸ τέκνο τῆς προσφέροντας τὴν ἀγκαλιά τῆς ὡς θρόνο ἀλλὰ διατηρεῖ καὶ κάποια ἀπόσταση ἀπ' αὐτό, ἀπόσταση ποὺ ὑπαγορεύεται ἀπὸ τὴν γνώση ὅτι Θεὸς τὸ γεννηθέν.

Τὴ βρίσκουμε στὴν κορυφὴ ἐνὸς λόφου ὁ ὁποῖος διαμορφώνεται πρὸ τοῦ σπηλαιίου τῆς Γεννήσεως. Πρόκειται περὶ συμβολικῆς θέσης, καθὼς ἐκείνη εἶναι, σύμφωνα μὲ τὴ βυζαντινὴ ὑμνογραφία, *τὸ ὄρος τὸ ἅγιον καὶ τὸ ὄρος τὸ ἀλατόμητον* ἀπ' ὅπου θὰ ἐξέλθει ὁ Χριστὸς, ὅπως ψάλλουμε στὸν Ἀκάθιστο Ὑμνο.

Ἡ στάση καὶ ἡ ἐκφραση τῆς καθήμενης ἢ ἀνακεκλιμένης σὲ πορφύρενα στρωμνὴ ἢ γονατιστῆς Θεοτόκου ἀντανακλᾷ κυρίως τὴν ἀντίληψη γιὰ τὸν μὲ ἢ χωρὶς ὠδίνες τοκετὸ τοῦ θείου βρέφους, καθὼς καὶ τὴν πρόθεση νὰ ἐξαρθεῖ πότε ἡ θεότητα καὶ πότε ἡ ἀνθρωπότη-

* Ἀπόσπασμα ἀπὸ πολὺ ἐνδιαφέρον καὶ ἐπικαιρο πόνημα τοῦ Ἁγιορείτη μοναχοῦ καὶ συγγραφέα, ἀπὸ ὅπου καὶ οἱ φωτογραφίες.

τα του Κυρίου. Έτσι, για παράδειγμα, σε όρισμένες παραστάσεις της Γεννήσεως, ή ανάλαφρη, μισοκαθισμένη ή μισοξαπλωμένη Θεοτόκος προδίδει την απουσία πόνων κατά τον τοκετό της και συνεπώς την παρθενική γέννηση και τη θεία καταγωγή του βρέφους. Ο άγιος Ίωάννης ο Δαμασκηνός διδάσκει ότι η Γέννηση του Χριστού ήταν συνάμα «δι' ἡμᾶς, καθ' ἡμᾶς και ὑπέρ ἡμᾶς», δηλαδή σωτήρια, φυσική και υπερφυσική και συνάμα «ὑπέρ νόμον κησέως».

Σε πολλές μεταβυζαντινές εικόνες όπως ή φορητή εικόνα της Γεννήσεως του Χριστού, μέρος του Δωδεκάορτου του καθολικού της μονής Σταυρονικήτα, που θεωρείται ή πρωιμότερη του εικονογραφικού αυτού τύπου ή Θεοτόκος είναι γονατιστή μπροστά από το θείο βρέφος με τὰ χέρια σταυρωμένα. «Τὸ στοιχείο αυτό, δυτικής καταγωγής, ἐντείνει τὸ δοξαστικό νόημα τῆς σύνθεσης, γιατί στην προσκύνηση του Χριστού μετέχει τώρα και ή Θεοτόκος» (Μαν. Χατζηδάκης).

Ἀτενίζοντας την Παρθένο Μαρία δίπλα στο θείο βρέφος, ἐμπνεόμαστε από την ἀγνότητά της και διδασκόμαστε από ἐκείνην πῶς να ὑπακοῦμε στο θέλημα του Θεοῦ· πῶς να ἐνσαρκώνουμε κι ἐμεῖς στην ψυχή μας τὸ Λόγο· τὸν Ἰησοῦ Χριστό· πῶς να προετοιμάζουμε την ψυχή και ὅλη την ὑπαρξή μας για να γίνει τόπος ἀνάπαυσής Του. Διδασκόμαστε πῶς να καθαρῖζουμε την καρδιά μας «του κατοικῆσαι τὸν Χριστὸν ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν» κατά τὸν Ἀπόστολο. Παρακινούμαστε να ἐνσαρκώνουμε κι ἐμεῖς πνευματικά τὸν Θεὸν Λόγο, δίνοντας σάρκα και ὀστά στη διδασκαλία Του με

τὸ να τὴν ζοῦμε και να τὴ μεταδίδουμε και στους ἄλλους, στην πράξη και τὴ θεωρία, ἀληθινὰ και ζωντανά.

Ὅσο ὁ Χριστὸς γεννᾶται στην ψυχή μας τόσο ὁ ἔσω ἄνθρωπος ἀναγεννᾶται. Ὅσο ὁ Χριστὸς ὁ νέος Ἀδὰμ αὐξάνει μέσα μας, τόσο ὁ παλαιός, ὁ χοϊκὸς Ἀδὰμ, ἀδυνατεῖ να χάνεται.

Ὁ Ἰωσήφ

Ἡ θέση του μοναχικοῦ Ἰωσήφ δὲν εἶναι κοινὰ στο βρέφος ἀλλὰ ἔξω ἀπὸ τὸ σπήλαιο ὅπου κάθεται συλλογισμένος στο ἓνα ἄκρο τῆς εἰκόνας. Ἡ γραφικὴ ἀλλὰ συνάμα πολὺ θεολογικὴ αὐτὴ λεπτομέρεια, πρωτοεμφανίζεται στις ἀρχές του 11ου αἰῶνα. Εἰκονίζει μιὰ διακριτικὴ προσέγγιση του ἀκατανόητου μυστηρίου, ἀλλὰ και μιὰ σαφὴ διάκριση του θείου και του ἀνθρώπινου. Ὁ Ἰωσήφ φαίνεται να ἀδυνατεῖ να κατανοήσει τὸ παράδοξο μυστήριο τῆς ἐνσάρκωσης.

Ἡ παράμερη θέση του συλλογισμένου Ἰωσήφ δηλώνει τὴν μὴ οὐσιαστικὴ συμμετοχὴ του στα δρώμενα, διατρανώνοντας με τὸν εἰκαστικό αὐτὸ τρόπο τὴν ἀπείρανδρο γέννηση του Χριστοῦ ὅπως και τὴν παρθενία τῆς Παναγίας. Ὁ Ἰωσήφ δὲν εἶναι ὁ πατέρας του Βρέφους, ἀλλ' ὁ προστάτης Του. Πρέπει να ἦταν ὅμως και ἄνθρωπος ὑψηλῆς πνευματικότητας, ἀφοῦ ὁ Θεὸς του ἐμπιστεύθηκε τὴν προστασία τῆς Ἁγίας Οἰκογένειας (Ἰω. Βράνος).

Κάθεται σκεπτικός και προβληματισμένος, ἀφοῦ κατά τὸν Ἀκάθιστο Ὑμνο «Ὁ σώφρων Ἰωσήφ» «ζάλην ἐνδοθεν ἔχων λογισμῶν ἀμβολῶν ἐταράχθη, πρὸς τὴν ἄγαμον θεωρῶν και κλεισίγαμον ὑπονοῶν» Παρθένο Μαρία. Μὴ μπορώντας να συλλάβει τὸ μέγεθος του μυστηρίου τῆς θείας ἐνανθρώπησης ἀπορεῖ, ἀλλὰ συνάμα θαυμάζει τὸ μεγαλεῖο του Δημιουργοῦ.

Σε μερικὲς εἰκόνες βλέπουμε τὸν Ἰωσήφ να συνομιλεῖ με ἓναν γέρο και ἄσχημο βοσκὸ. Ὑποδηλώνει τὸν διάβολο που πειράζει τὸν Ἰωσήφ δείχνοντας τὸ ροζιασμένο ραβδί του και λέγοντάς του εἰρωνικά, ὅτι ὅπως αὐτὸ τὸ ξερὸ κούτσουρο δὲν μπορεῖ να βλαστήσει με φύλλα και κλαδιὰ ἔτσι εἶναι ἀδύνατον μιὰ παρθένος να γεννήσει.

Σύμφωνα με τὸν διαπρεπὴ θεολόγο Παῦλο Εὐδοκίμωφ «στο πρόσωπο του ἁγίου Ἰωσήφ, ή εἰκόνα ἀφηγεῖται ἓνα παγκόσμιο δράμα που ἀναπαράγεται διὰ μέσου ὅλων τῶν αἰῶνων».

Τὸ μυστήριον τοῦ Εὐαγγελίου ἀπευθύνεται στήν πίστη καὶ συναπτᾶ τὸ ἐμπόδιον τῆς ἀμφιβολίας. Ὁ Ἰωσήφ γίνεται σύμβολο τῆς πίστεως στὸ Θεό, πού νικάει τοὺς ὄρους τῆς φύσης. Ὅμως, ὅπως διατρανώνει ὁ Ἰωσήφ μέσα ἀπὸ τὴν θεσπέσια ὑμνολογία τῆς ἐορτῆς, «Ἐγώ, φησί, τοὺς προφῆτας ἐρευνήσας καὶ χρηματισθεὶς ὑπὸ ἀγγέλου, πέπεισμαι ὅτι Θεὸν γεννήσει ἡ Μαρία ἀνερμηνεύτως». Ἔτσι, ἡ ἀμφιβολία τοῦ Ἰωσήφ γίνεται στήριγμα γι' αὐτοὺς πού δοκιμάζονται ἀπὸ λογισμοὺς ἀμφιβολίας καὶ δυσπιστίας.

Οἱ ἄγγελοι, οἱ Ποιμένες, ὁ ἀστέρης

Στὸ πάνω μέρος τῆς σύνθεσης εἰκονίζονται μεγαλόπρεποι ἄγγελοι καθὼς καὶ οἱ Ποιμένες πρόσωπα πού μνημονεύονται στὰ ἱερά κείμενα.

Οἱ ἄγγελοι, εὐθυτενεῖς ἢ σκυμμένοι σὲ προσκύνηση, προβάλλουν ἀριστερὰ καὶ δεξιὰ ἀπὸ τὴν συνήθως κωνική μορφή τοῦ βουνοῦ, ὅπου ἀνοίγεται τὸ σπήλαιο. Ἄν δὲν εἶναι καθόλου εὐκολο ὁ ἀνθρώπινος νοῦς νὰ συλλάβει τὴν ὑπερβατικότητα τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, μπορεῖ ὅμως νὰ Τὸν δοξολογεῖ γι' αὐτήν. Οἱ ἄγγελοι δοξολογοῦν μὲ οὐράνιους ὕμνους τὸν τεχθέντα Κύριο καὶ μὲ χαρὰ ἀναγγέλουν στοὺς ποιμένες τὸ μέγα γεγονός, πού θὰ ἀποτελέσει τομὴ στήν

ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητας. Ἐκεῖνοι δέχονται ἐκστατικὰ τὸ χαρούμενο μήνυμα. Οἱ ἀπλοῖκοι αὐτοὶ ποιμένες γιὰ τὴν καθαρότητα τῆς καρδιάς τους εἶχαν τὸ προνόμιο νὰ ἐπικοινωνήσουν μὲ τὸν ὑπερφυσικὸ κόσμον τῶν ἀγγέλων καὶ ἀξιώθηκαν νὰ γίνουν μάρτυρες τοῦ θαύματος. Συνήθως, κάποιος ἀπ' αὐτοὺς παίξει τὴ φλογέρα του, ἀναμιγνύοντας τὴ μουσική, τέχνη ἀνθρώπινη, μὲ τὸ ἀγγελικὸ ἄσμα. Σὲ ὀρισμένες συνθέσεις, κάποιος ἀπὸ τοὺς ποιμένες συνομιλεῖ μὲ τὸν Ἰωσήφ.

Σὲ δεσπίζουσα θέση καὶ τὸ ἀστέρη, τὸ ὁποῖο τελικὰ στάθηκε πάνω ἀπὸ τὸ σπήλαιο, ρίχνοντας μία ἀκτίνα τοῦ πάνω ἀπὸ τὴν κεφαλή τοῦ Χριστοῦ. Ἔτσι, τὸ ἀστέρη γίνεται καὶ ἓνας ἀγγελιοφόρος ἀπὸ τὸ ὑπερπέραν, πού μινύει ὅτι στὴ γῆ γεννήθηκε «ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς» Θεός. Τὸ ἀστέρη, ἀφοῦ ὀδήγησε τοὺς Μάγους στὴ φάτνη, μᾶς δείχνει τώρα τὴν κατεύθυνση πού χαράσσει ἡ ἐνσάρκωση τῆς φιλάνθρωπης ἀγάπης τοῦ Θεοῦ.

Η ΣΥΝΤΡΟΦΙΑ

«...ἀνακλινεῖ αὐτούς
καί... διακονήσει αὐτοῖς»
(Λουκ. 12,38)

Μιά φορά κι ἕναν καιρὸ σ' ἕνα τόπο μακρινό, πού δὲν ἔμαθε ποτέ κανένας κατὰ πού ἔπεφτε καὶ μόνο ἀκουστὰ τὸν εἶχαν ἀκόμα καὶ οἱ πιὸ παλιοί, ἔγινε ἕνα μεγάλο γεγονός. Ἡ βασίλισσα τῆς χώρας, πού γιὰ πολλὰ χρόνια ἦταν ἀτεκνη, γέννησε ἕνα πανέμορφο ἀγοράκι. Καὶ τόσο πολὺ χάρηκαν γι' αὐτὸ ὁ βασιλιάς καὶ ἡ βασίλισσα, πού τὸ ἄκμαν γνωστὸ σ' ὅλους τοὺς ὑπηκόους τοὺς καὶ τοὺς κάλεσαν νὰ πάνε, ὅσοι θέλουν, στὸ παλάτι νὰ γιορτάσουν μαζί τους. Ὁ βασιλιάς μῆνυσε πὼς θὰ δεχτεῖ καὶ τὸν πιὸ ἀπλὸ ἄνθρωπο χωρὶς ἐξαιρέση, θὰ ἀφήσει κάθε ἐπισημότητα στὴν ἄκρη καὶ θὰ γιορτάσει τὸ μεγάλο γεγονός σὰν κοινὸς θνητὸς ἀνάμεσα στοὺς ὑπηκόους του. Πολλοὶ ἄνθρωποι ἄκουσαν ἀδιάφορα τὴν εἶδηση καί, ἀπορροφημένοι ἀπὸ τὶς καθημερινές τους ἔγνοιες, δὲν ἔδειξαν καμιά συγκίνηση.

—Τυχερὸς ὁ βασιλιάς, εἶπαν, ἀλλὰ σέ μᾶς δὲν πρόκειται ν' ἀλλάξει τίποτε.

Μερικοὶ στενοχωρήθηκαν κιόλας μὲ τὸ νέο, γιατί ἦταν ἄνθρωποι μὲ κακία πού δὲν ἠθελαν νὰ βλέπουν κανέναν, καὶ ιδιαίτερα τὸ βασιλιά τους, νὰ χαίρεται. Ἀλλὰ πολλοὶ ἄλλοι ἄνθρωποι χάρηκαν μὲ τὸ χαρμόσυνο νέο, γιατί ἀγαποῦσαν τὸ βασιλιά καὶ τὴ βασίλισσά τους καὶ τοὺς ἠθελαν εὐτυχισμένους. Καὶ ἔτσι, ἄλλοι ἀπὸ λαχτάρια νὰ δοῦν τὸ νεογέννητο βρέφος καὶ ἄλλοι ἀπὸ περιέργεια γιὰ τὴν «παραξενιά» τοῦ βασιλιά νὰ γίνε, ἔστω καὶ προσωρινά, ἕνα μὲ τοὺς κοινούς θνητούς, πολλοὶ ἄνθρωποι τελικὰ ἀπὸ τὰ τέσσερα σημεῖα τοῦ ὀρίζοντα καὶ ἀπ' ὅλες τὶς γωνιές τῆς χώρας ξεκίνησαν, μικρές - μικρές συντροφίες, πού σχηματίζαν μεγάλα καραβάνια καὶ ἀπὸ διαφορετικούς δρόμους βάδιζαν γιὰ τὸ παλάτι.

Ἐνας κηπουρὸς μὲ τὸ ἕνα

Τοῦ Αἰδεσίου κ. Δημητρίου Μπόκου

του πόδι κουτσὸ κι ἕνας τσαγκάρης, ἕνας βοσκὸς μὲ τὸ ἕνα του χέρι παράλυτο κι ἕνας ράφτης, ἕνας πρματευτὴς ἀπ' τὸ ἕνα του μάτι στραβὸς κι ἕνας ξυλουργός, βρέθηκαν νὰ βαδίζουν ἀντάμα στὴν ἴδια συντροφία. Μαζί τους κουβαλοῦσαν καὶ τὰ δῶρα τους γιὰ τὸ νεογέννητο βασιλιά. Ἐνα ζευγάρι μικροσκοπικὰ ὑποδήματα ἀπὸ μαλακὸ δέρμα ὁ τσαγκάρης, μιὰ ζεστὴ μωρουδίστικη φορεσιά ἀπ' τὸ καλύτερὸ του ὕφασμα ὁ ράφτης, μιὰ σκαλιστὴ κούνια ἀπὸ κόκκινο ξύλο κερασιάς ὁ ξυλουργός, δύο φοῦχτες ξεραμένα δαμάσκηνα καὶ ἀμύγδαλα ὁ κηπουρὸς καὶ μιὰ ὑφαντὴ ὀλόμαλλη φλοκάτη ὁ βοσκός. Ὁ πρματευτὴς ὅμως κουβαλοῦσε μόνον τὴν πρματέια του. Γέλασε κιόλας ὅταν εἶδε τὰ δῶρα τῶν συντρόφων του.

—Θαρρεῖτε πὼς ἕνας βασιλιάς ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ αὐτὰ τὰ τιποτένια πρματάκια πού κουβαλᾶτε; τοὺς πέταξε εἰρωνικά. Τὸ μόνον πού σκέφτομαι ἐγὼ εἶναι τὰ πόσα θὰ βγάλω ἀπ' αὐτὸ τὸ νταβαντούρι. Τόσος κόσμος, τέτοιο πανηγύρι, ἔ, δὲν μπορεῖ, θὰ κερδίσω ἀρκετά. Ἴσως καὶ νὰ κάνω τὴν τύχη μου. Πιὸς ὁ λόγος ἄλλωστε νὰ κάμω τέτοιο ταξίδι, ἂν εἶναι νὰ μὴ βγάλω τίποτε; Καὶ σίγουρα στὸ τέλος θὰ γλεντήσω πολὺ μὲ τὴ φάρσα τοῦ βασιλιά, νὰ θέλει νὰ γίνε ἕνα μὲ μᾶς τοὺς ἀχαῖρευτους.

Περπατοῦσαν ἀδιάκοπα μὲς ἀπὸ ἀγνωστα μέρη. Ὁ χρόνος κυλοῦσε ἀστάματτητα. Οἱ μέρες γίνονταν βδομάδες, οἱ βδομάδες μῆνες κι αὐτοὶ ἀκόμη ταξίδευαν. Τὶς νύχτες κοιμόνταν στὸ ὑπαιθρο. Ἄναβαν φωτιές ὅταν σουρούπωνε καὶ μαζεύνονταν γύρω τους γιὰ προστασία ἀπ' τὸ κρύο καὶ τ' ἀγρίμια. Ἐφτιαχναν ὅ,τι πρόχειρο μπορούσαν γιὰ φαγητὸ κι ἀκουμπισμένοι κοντὰ ὁ ἕνας στὸν ἄλλον ἔπεφταν νὰ κοιμηθοῦν κάτω ἀπ' τ' ἀστέρια. Μὰ καὶ τότε οἱ φίλοι μας δὲν εὔρισκαν ἡσυχία. Πολλοὶ ὑπέφεραν γύρω τους. Ἀπὸ δῶ φώναζαν τὸν τσαγκάρη γιὰ τὰ χαλασμένα παπούτσια τους, ἀπὸ ἑκεῖ τὸ ράφτη γιὰ τὰ ξεσχισμένα τους ρούχα. Ἄλλος δὲν εἶχε νερὸ, ἄλλος πεινοῦσε. Οἱ καλοὶ μας φίλοι μοιράζονταν πρόθυμα ὅ,τι τοὺς βρισκόταν μὲ ὅσους δὲν εἶχαν. Μόνον ὁ πρματευτὴς δὲν ἔδινε τίποτε. Πουλοῦσε ἀπ' τὴν πρματέια του σὲ ὅσους εἶχαν λεφτὰ νὰ ἀγοράσουν. Μὰ ἦταν ἐντελῶς ἀδιάφορος γιὰ ὅσους δὲν εἶχαν. Ἐβλεπε τοὺς συντρόφους του νὰ τρέχουν γιὰ τοὺς ἄλλους καὶ γελοῦσε.

—Μυαλὸ δὲν ἔχετε καθόλου, μοῦ φαίνεται, τοὺς ἔλεγε. Δὲν βλέπετε πού ὅλοι σᾶς ἐκμεταλλεύονται; Ἡ ζωὴ χρειάζεται καὶ λίγη ἐξυπνάδα. Συνεχίστε

κορόιδα μου, με τον τρόπο που πάτε, και στο τέλος θα πεθάνετε έσείς για να ζήσουν οι άλλοι.

Επιτέλους μερικοί που καμώνονται πως ήξεραν τα πάντα και είχαν γίνει αυτόκλητοι οδηγοί των караβανιών, είπαν κάποτε πως ήταν πια κοντά στο τέρμα του ταξιδιού τους. Και πως το βράδυ εκείνης τής ημέρας θα έφταναν στο βασιλιά.

Μα όταν νύχτωσε, μπροστά τους δεν είδαν τη μεγάλη πολιτεία με το παλάτι, παρά μονάχα ένα μικρό χωριό με λίγες άχυροκαλύβες. Η νύχτα ήταν κρύα. Ένας ψυχρός άνεμος φυσούσε και στρίμωχνε αδιάκοπα στον ουρανό από πάνω τους μαύρα σύννεφα. Οί κουρασμένοι όδοιπόροι ζήτησαν καταφύγιο στη φιλόξενη διάθεση των χωρικών.

Η μικρή μας συντροφιά στριμώχτηκε στην πρώτη άχυροκαλύβα που βρέθηκε μπροστά τους. Προσπάθησαν να βολευτούν όπως - όπως στο θαμπό φως του σούρουπου. Ο άντρας που τους κάλεσε να μπουν, κάθισε σε μιαν άκρη κατάχαμα, δίπλα στη γυναίκα του. Εκείνη κάτι πασπάτευε σ' ένα μικρό σωρό από άχυρα, στοιβαγμένα στη γωνιά. Πόση όμως ήταν ή έκπληξή τους, όταν την είδαν να σηκώνει από 'κει ένα μωρό και να το παίρνει στην άγκαλιά της! Η φτώχεια τους ήταν παντού φανερή. Και οι δύο τους ήταν σχεδόν ρακένδυτοι. Το μωρό, τυλιγμένο με κουρέλια κι αυτό, άρχισε να κλαίει γιατί πεινούσε και κρύωνε. Η φτωχιά γυναίκα το 'σφιξε στο στήθος της να το ζεστάνει. Το πρόσωπό της ήταν γεμάτο έγκαρτέρηση, ενώ στα μάτια της αντιφέγγιζε ανείπωτη τρυφερότητα καθώς το κοίταζε.

-Κρύωνει και πεινάει, είπε, μα δεν έχουμε τίποτε περισσότερο να του δώσουμε. Δεν έχω πια γάλα να το θηλάσω. Έχουμε κι εμείς δυο μέρες να φάμε. Δεν είχαμε σοδειά φέτος.

Οί πέντε φίλοι έμειναν κατάπληκτοι. Άμέσως ό κηπουρός έβγαλε τις τσακμακόπετρες και άναψε πολύ προσεκτικά φωτιά στην σβησμένη έστια τής καλύβας. Ο ράφτης έβγαλε τη ζεστή μουρουδιακή φορεσιά και την έδωσε στη μητέρα του μωρού.

-Ίσως να 'χει δικιο όπραματευτής, σκέφθηκε. Το βασιλόπουλο δεν θα την έχει πραγματικά ανάγκη, ενώ αυτό το δύστυχο θα πεθάνει από το κρύο αν δεν του τη δώσω.

Ο τσαγκάρης έβγαλε τα μαλακά ύποδήματα που είχε για το μικρό βασιλιά και τα φόρεσε στα ποδαράκια του μωρού που έτρεμαν. Ο ξυλουργός έδωσε τη σκαλιστή κούνια και ό βοσκός την ύφαντή φλοκάτη για να το τυλίξουν και να το κοιμίσουν. Τέλος ό κηπουρός πρόσφερε στους πεινασμένους γονείς τους καρπούς που κουβαλούσε για

δώρο στο βασιλιά, το μόνο φαγητό που τους είχε πλέον άπομείνει. Μόνο όπραματευτής καθόταν στην άκρη του αδιάφορος. Έβγαλε από τις προμήθειές του, που τις άγόραζε πάντοτε μπόλικες και έφαγε. Έριξε ένα βλέμμα τριγύρω ψυχρό και σκοτεινό, ενώ μουρμούριζε με θυμό.

-Πάλι τα ίδια μ' αυτούς τους αδιόρθωτους! Τι ξεροκέφαλοι άνθρωποι! Τι άλλο πρέπει να δουν για να βάλουν μυαλό; Άς κοιτάξουν και λίγο τον έαυτό τους. Πως μπορούν να δίνουν χωρίς άντάλλαγμα; Αυτό για μένα είναι σκέτη άνοησία. Δεν βλέπουν ότι έφτασαν στην καταστροφή; Τι τους άπομείνει πια; Έδωσαν ό,τι είχαν και δεν είχαν. Δεν μπορώ να τους καταλάβω!

Τέλος έγειρε στο πλάι να κοιμηθεί γρυλλίζοντας τα γνωστά του.

-Τό 'ξερα πως θα 'σαστε πάντοτε κορόιδα. Καθίστε τώρα νηστικοί, να πεθάνετε έσείς για να ζήσουν οι άλλοι!

Μα οι συντροφοί του δεν του 'δωσαν σημασία. Άλλωστε κι αυτοί δεν καταλάβαιναν τονπραματευτή. Άναρωτιούνταν πάντα πως γινόταν να 'ναι τόσο τυφλός. Να μη βλέπει πως, όταν άγαπās, καταργούνται οι νόμοι τής λογικής. Λειτουργούν οι νόμοι του Θεού. Κι αντί να ζημιώνέσαι, κερδίζεις. Πάντα. Ψηλαφείς με τα χέρια σου την εύτυχία.

Μα τώρα δεν είχαν καιρό ν' άσχοληθούν μαζί του. Το μωρό, ντυμένο στα ζεστά, τους κοίταζε με τα φωτεινά του ματάκια και τους έστελνε ένα τόσο γλυκό χαμόγελο, που τους γέμιζε έκσταση. Οί φτωχοί γονείς κοίταζαν πότε το μωρό τους πότε τη συντροφιά. Στα μάτια τους έλαμπε άπέραντη γλυκύτητα και άγάπη. Άν και τσακισμένοι από την κούραση οι πέντε φίλοι και θεοηήστικοι, ένιωσαν έν τούτους, στο άτένισμα αυτών των ματιών, να τους τυλίγει κάτι θεϊκό. Μια ύπερκόσμος ζεστασιά και εύτυχία έσβησε από μέσα τους και την πείνα και την κούραση. Ένωσαν πως κάτι άσυνήθιστο συνέβαινε έδω.

Οπραματευτής δίπλα τους ροχάλιζε, μα αυτοί ζούσαν σ' ένα όνειρο. Ούτε που κατάλαβαν πότε τους πήρε ό ύπνος. Γιατί και κοιμισμένοι συνέχισαν να όνειρεύονται. Μόνο που τώρα ή μικρή άχυροκαλύβα είχε γίνει ένα τεράστιο άστραφτερό παλάτι. Τα φτωχικά τους δώρα είχαν κι αυτά μεταμορφωθεί. Το βρέφος βρισκόταν σ' ένα χρυσοστόλιστο λίκνο, ενώ οι ρακένδυτοι γονείς του, ντυμένοι με χρυσούφαντα ρούχα, κάθονταν στο θρόνο του βασιλιά και τής βασίλισσας. Όλα άστραφταν και κολυμπούσαν στο φως. Ο βασιλιάς και ή βασίλισσα τους κάλεσαν να πλησιάσουν. Και όταν οι πέντε φίλοι έκαναν με δισταγμό μερικά βήματα,

ἐκεῖνοι κατέβηκαν ἀπ' τὸ θρόνο τους, τοὺς ἀγκάλιασαν σφιχτὰ καὶ τοὺς φίλησαν. Οἱ φτωχοὶ ἄνθρωποι εἶδαν τότε πὼς κι αὐτοὶ εἶχαν ἀλλάξει. Τὰ ρούχα τους εἶχαν γίνει λαμπερά. Ὁ τσαγκάρης ἔνοιωσε ξαφνικὰ τὸ κουτσὸ πόδι του νὰ ἰσιώνει καὶ ὁ βοσκὸς τὸ παράλυτο χέρι του νὰ ζωντανεύει. Κυριεύτηκαν ἀπὸ φόβο καὶ ἔκσταση. Μὰ τὸ βλέμμα τοῦ βασιλιᾶ εἶχε τὴν ἴδια γλυκύτητα καὶ ἀγάπη, ὅπως καὶ πρὶν στὴν ἀχυροκαλύβα. Μὲ ἤρεμο χαμόγελο τοὺς εἶπε:

—Μᾶς δείξατε ἀγάπη λίγο νωρίτερα. Γι' αὐτὸ εἴστε ἄξιοι νὰ μένετε μαζί μας στὸ παλάτι καὶ νὰ ζῆτε βασιλικά.

—Μά, βασιλιᾶ μου, τόλμησε δειλὰ ὁ ράφτης, ἐμεῖς κάτι φτωχοὺς ἀνθρώπους βοηθήσαμε λιγάκι σὲ μιὰ καλύβα, ὄχι ἐσᾶς.

—Ὁ γιὸς μου, ἡ βασίλισσα κι ἐγὼ εἴμαστε οἱ φτωχοὶ ποὺ βοηθήσατε. Δὲν σᾶς μήνυσα πὼς θὰ μὲ βρεῖτε ἀνάμεσά σας; Σὰν ἕναν ἀπὸ σᾶς; Μὲ τὴ θέλησή μου τὸ ἔκαμα, γιὰ νὰ σᾶς δοκιμάσω. Γιὰ νὰ δείξετε τὸν πραγματικὸ ἑαυτό σας. Καὶ νὰ σᾶς δώσω τὴν εὐκαιρία νὰ γίνετε, ἂν θέλετε, κι ἐσεῖς σὰν ἐμᾶς.

Μιλοῦσε ἀκόμα ὁ βασιλιάς, ὅταν πρόβαλε ἀπὸ μιὰν ἄκρη ὁπραματευτῆς. Μὰ σ' αὐτὸν δὲν εἶχε ἀλλάξει τίποτε. Τὰ ἴδια παλιόρουχα ποὺ φοροῦσε καὶ πρὶν κρέμονταν πάνω του καὶ ἦταν τὸ ἴδιο στραβὸς ἀπ' τὸ 'να του μάτι ὅπως καὶ πρῶτα. Τὸ βλέμμα τοῦ βασιλιᾶ στράφηκε πάνω του αὐστηρό.

—Ὅμως ἐσύ,πραματευτῆ, δὲν εἶσαι ἄξιος νὰ βρῖσκεσαι ἐδῶ. Δὲν ἔχει θέση στὸ παλάτι μου ὅποιος δὲν ἀγαπᾷ καὶ δὲν μπορεῖ νὰ κάνει τὸ καλὸ.

—Μά, βασιλιᾶ μου, ψέλλισε σκυφτὸς ὁπραματευτῆς, ἂν ἤξερα πὼς ἦτανε ἡ μεγαλειότητά σου, θὰ 'δυνα ὄλο τὸ βίός μου.

—Ἀφοῦ δὲν μπόρεσες νὰ δείξεις καλοσύνη στοὺς φτωχοὺς σου ἀδελφούς, οὔτε σὲ μένα θὰ τὴν ἔδειχνες ποτέ. Ἀπὸ 'δῶ καὶ μπρὸς λοιπὸν καὶ μέχρι νὰ καταλάβεις τί σημαίνει ν' ἀγαπᾶς, δὲν θὰ 'σαι παρὰ ἕνας φτωχός, ταλαίπωρος ζητιάνος. Αὐτὴ ἡ θέση σοῦ ταιριάζει καὶ μονάχος σου τὴ διάλεξες.

Σ' ἕνα νεῦμα τοῦ βασιλιᾶ δύο φρουροὶ ἄρπαξαν στὰ στιβαρά τους μπράτσα τὸνπραματευτῆ καὶ τὸν πέταξαν ἀμέσως ἔξω ἀπὸ τὸ παλάτι. Γεμάτοι δέος οἱ πέντε φίλοι ἔπεσαν νὰ προσκυνήσουν τὸ βασιλιᾶ καὶ τὴ βασίλισσα, μὰ αὐτοὶ δὲν τοὺς ἄφησαν.

—Ὅχι, ἀγαπητοί μας, εἶπαν καθὼς τοὺς σήκωσαν. Θὰ εἴστε πιά οἱ φίλοι μας. Θὰ τρῶτε πάντα καὶ θὰ πίνετε στὸ τραπέζι μας.

Καὶ μὲ τὰ λόγια αὐτὰ ἕνα φανταστικὰ πλούσιο τραπέζι στρώθηκε ἀμέσως γιὰ τὴν καλότυχην συντροφιά. Μὰ πόση ἦταν ἡ ἔκπληξή τους, ὅταν εἶδαν

τὸ βασιλιᾶ καὶ τὴ βασίλισσα νὰ σηκώνονται καὶ νὰ τοὺς ὑπηρετοῦν! Μὲ πρόσχαρη διάθεση ὁ βασιλιάς σέρβιρε τὸ φαγητὸ στὰ πιάτα τους καὶ τοὺς παρέστεκε, ἐνῶ ἡ βασίλισσα, γεμάτη ὀμορφιά καὶ χάρη, γέμιζε τὰ ποτήρια τους γλυκὸ κρασί. Κι ἀφοῦ ἡ λαμπρὴ πανδαισία ἔλαβε τέλος, λεπτοῦφानτα μεταξωτὰ σκεπᾶσματα στρώθηκαν γιὰ τοὺς φίλους μας πάνω σὲ κρεβάτια ἀπὸ χρυσὸ καὶ φίλντισι. Ἐνας ὑπνος βαθὺς μ' ἕνα γλυκὸ ἀτελείωτο ὄνειρο σκέπασε τὰ βλέφαρά τους, βυθίζοντας τους στὴν πιὸ πρωτόγνωρη εὐτυχία τῆς ζωῆς τους...

...Στὸ ἀχροφῶς τῆς αὐγῆς ξύπνησε πρῶτος ὁ βοσκός. Χωρὶς ν' ἀνοίξει τὰ μάτια του, γιὰ νὰ μὴ χάσει τὴ γλύκα ποὺ ἔνοιωθε, προσπάθησε νὰ καταλάβει τί γίνεται. Ἀμέσως θυμῆθηκε πὼς εἶχαν στοιβαχτεῖ ἀποβραδὶς στὴν ἀχυροκαλύβα.

—Ὁνειρο ἦταν. Τί κρίμα! σκέφτηκε μελαγχολικός. Μὰ τί περίμενες; Ἦταν πολὺ καλὸ πράγματι γιὰ νὰ 'ναι ἀληθινό.

Καθὼς ἔκανε ὅμως νὰ κουνηθεῖ, ἀναπήδησε. Τὸ παράλυτο χέρι του ἦταν γερό. Κατάγερο σὰν τὸ ἄλλο. Ἐβαλε μιὰ φωνὴ χαρᾶς. Τινάχτηκαν ὄλοι ἐπάνω. Μιὰ δευτέρη κραυγὴ ἀκούστηκε. Ἀπ' τὸν τσαγκάρη αὐτὴ τὴ φορά, καθὼς ἀνακάλυπτε τὸ κουτσὸ του πόδι θεραπευμένο. Καὶ τότε εἶδαν ὄλοι κατάπληκτοι, πὼς δὲν βρισκόνταν στὴν ἀχυροκαλύβα, μὰ σ' ἕνα παλάτι.

—Ὁπραματευτῆς; ρώτησε κάποιος.

Κοίταξαν γύρω τους. Δὲν ἦταν ποθενά. Εἶχε γίνει ἄφαντος. Τὰ 'χασαν. Μὰ πρὶν προλάβουν νὰ ποῦν ὅ,τιδήποτε, ἡ πόρτα ἀνοίξε. Μπροστὰ τους στέκονταν ὁ βασιλιάς καὶ ἡ βασίλισσα, μ' ἕνα θεόμορφο μωρὸ στὴν ἀγκαλιά της.

—Ναί, φίλοι μου, ἀγαπημένοι φίλοι μου, εἶπε χαμογελαστὸς ὁ βασιλιάς. Δὲν ὄνειρεύεστε πιά! Εἶναι ὅπως τὸ βλέπετε. Τέλειωσε πλέον κάθε πόνος καὶ ταλαιπωρία γιὰ σᾶς. Ἀπὸ δῶ καὶ μπρὸς θὰ 'μαστε πάντοτε μαζί.

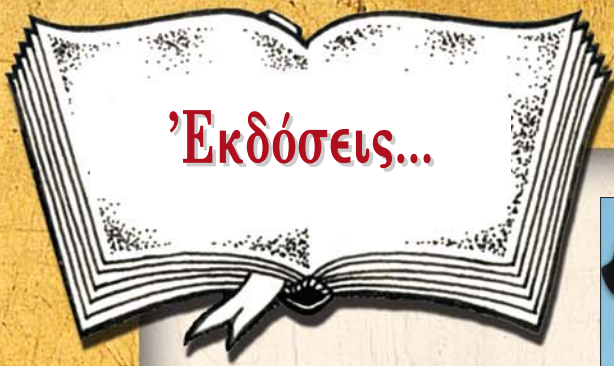
—Μὰ πὼς γίνεται νὰ συμβαίνει αὐτό; σκεφτόντουσαν ἔκστατικοί. Τὸ ὄνειρο νὰ 'ναι πραγματικότητα!

Καὶ σὰν νὰ διάβαζε τὴ σκέψη τους ἡ βασίλισσα, μὲ τὸ γλυκὸ της πάντα χαμόγελο, εἶπε:

—Σᾶς φαίνεται παράξενο, ἔ; Μὰ ἡ ἀγάπη κάνει θαύματα, δὲν τὸ 'χετε ἀκούσει; Ἀνατρέπει τὰ πάντα, ἀκόμα καὶ τοὺς νόμους τῆς φύσης. Δὲν ὑπάρχει πιὸ καταλυτικὴ δύναμη ἀπ' αὐτὴν. Ζῆτε τὸ θαῦμα τῆς ἀγάπης τώρα. Καὶ θὰ τὸ ζῆτε γιὰ πάντα.

...Καὶ ζήσαμε ἐμεῖς καλὰ, μὰ ὄχι σὰν κι αὐτοὺς, ποὺ ἔζησαν πολὺ καλύτερα ἀπ' ὄλους μας, ...σὲ κάποιον τόπο μακρινὸ, ...μιὰ φορὰ κι ἕναν καιρὸ.

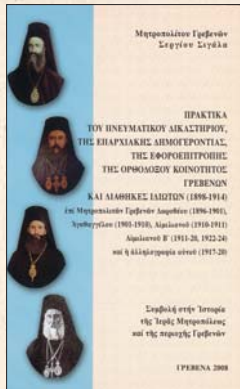
Έκδόσεις...

Μητροπολίτου Γρεβενών Σεργίου Σιγάλα

**Πρακτικά του πνευματικού
δικαστηρίου, τῆς ἐπαρχιακῆς
Δημογεροντίας,
τῆς φοροεπιτροπῆς
τῆς Ὁρθοδόξου Κοινότητος Γρεβενῶν
καὶ διαθῆκες ιδιωτῶν**

*Συμβολὴ στὴν ἱστορία τῆς I. Μητροπόλεως
καὶ τῆς περιοχῆς Γρεβενῶν,
Γρεβενᾶ 2008*

Ένας έντυπωσιακός τόμος 760 σελίδων, ὁ πέμπτος στή σειρά, μέ τὰ ἀρχεῖα τῆς I. Μ. Γρεβενῶν, πού παρέμεναν ὡς τώρα ἄγνωστα στοὺς ἐρευνητές καὶ τοὺς φιλίστορες, ἕνας πραγματικός θησαυρός πού τὸν ἀπειλοῦσε ἡ φθορά, ὀλοκληρώθηκε μέ τὶς ἄοκνες καὶ μακροχρόνιες προσπάθειες τοῦ Σεβ. Γρεβενῶν κ. Σεργίου, ὁ ὁποῖος χρόνια τώρα πασχίζει, μέ τὰ ἐλάχιστα μέσα πού διαθέτει, γὰ τὴν διάσωση καὶ τὴν προβολὴ τῶν πνευματικῶν καὶ τῶν ἄλλων μνημείων τῆς ἐπαρχίας του. Στὸν πρόλογό του στὴν ἔκδοση ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος μεταξὺ ἄλλων σημειώνει χαρακτηριστικὰ ὅτι «Μέσα ἀπὸ αὐτὸ τὸ βιβλίο ὁ συγγραφέας βεβαιώνει τὴν κατάφαση τοῦ κόσμου καὶ τῆς ἱστορίας μέσα στὴν προοπτικὴ τῶν ἐσχάτων. Ἡ ἐπιμονὴ τῆς Ἐκκλησίας νὰ ἀντλεῖ τὴν ἀληθινὴ τῆς ταυτότητα ἀπὸ τὰ ἔσχατα, ἀπὸ τὸ ὄραμα ἑνὸς κόσμου, ὅπως θὰ εἶναι μετὰ τὸ τέλος τῆς ἱστορίας, ἔδινε τὸ κουράγιο στοὺς κληρικούς καὶ λαϊκοὺς τῆς συγκεκριμένης περιόδου νὰ ἀντιστέκονται καὶ νὰ ἀγωνίζονται γὰ τὴν πίστη καὶ τὴν ἐλευθερία, ὅπως διαπιστώνεται καὶ ἀπὸ τὰ κείμενα τοῦ Ε' τόμου». Ἡ περίοδος πού καλύπτεται ἀρχίζει τὸ 1898 καὶ κλείνει τὸ 1920. Ὁ ἐπόμενος τόμος πού εἶναι ἔτοιμος νὰ τυπωθεῖ, ἀφιερώνεται ἐξ ὀλοκλήρου στὸν ἔθνομάρτυρα Μητροπολίτη Γρε-

βενῶν Αἰμιλιανὸ Λαζαρίδη, τὸν ὁποῖο ἔσφαξαν τὸ 1911 «ἄγνωστοι» ἐχθροὶ τοῦ Γένους λόγω τῆς ἐθνικῆς καὶ θρησκευτικῆς του δράσης, λίγο πρὶν ἀπὸ τὴν ἀπελευθέρωση τῆς Μακεδονίας, πού εἶχε ποτιστεῖ μέ τὸ αἷμα τῶν Μακεδονομάχων!

Πρωτ. Στεφάνου Πουλῆ

**Ἑρμηνεῖα
τῆς Ἀποκαλύψεως
Ἰωάννου
τοῦ Θεολόγου**

*Ἐκδοσις τῆς Ὁρθοδόξου
Χριστιανικῆς
Ἀδελφότητος
«Παιδιὰ Εἰρήνης»
Ἀθῆναι 2008*

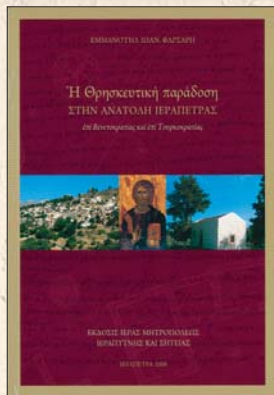

Κυκλοφορήθηκε ἀπὸ τὴν Ὁρθόδοξο Χριστιανικὴ Ἀδελφότητα «Παιδιὰ Εἰρήνης» ὁ Δ' τόμος τῆς νέας ἀπόπειρας ἑρμηνείας τῆς Ἀποκάλυψης τοῦ Ἰωάννη αὐτῆ τῆ φορά ἀπὸ τὸν π. Στέφανο Πουλῆ, κληρικό μέ πολλὰ ἐνδιαφέροντα καὶ νεωτεριστικὲς ἀντιλήψεις στὰ πλαίσια τῆς ἐπαφῆς μέ τοὺς νέους καὶ τὸν ὀρθό χριστιανικό προσανατολισμό τους. Πολλοὶ θὰ θυμοῦνται τὴν χρῆση ὀργάνων κλασικῆς μουσικῆς στὴν λειτουργικὴ ζωὴ, πού εἶχε ἀποκτήσει ἀρκετοὺς θιασῶτες στὸν Ἱ. Ν. Χρυσοκαστριώτισσας, ὅπου ἐφημέρευε. Τὸ νέο του πόνημα ἀποβλέπει στὸ νὰ καταστήσει προσιτὸ τὸ βιβλίο τῆς Ἀποκάλυψης καὶ ὁ ἀναγνώστης θὰ βρεῖ πολλὲς παρεκβάσεις στὴν Παλαιὰ καὶ Καινὴ Διαθήκη καὶ τοὺς Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μέ τὶς ὁποῖες κάνει τὸ κείμενο ἐναργέστερο καὶ τὴν μεταφορὰ του στὴ νεοελληνικὴ περισσότερο ζωντανή. Οἱ τέσσερις τόμοι πού ἔχουν ἐκδοθεῖ ὡς τώρα διακοσμοῦνται μέ φωτογραφικὸ ὑλικὸ ἀπὸ διάφορες εἰκαστικὲς ἀναπαραστάσεις τῆς Ἀποκάλυψης, ἃς μοῦ ἐπιτραπεῖ ὅμως νὰ παρατηρήσω ὅτι θὰ ἦταν χρήσιμο νὰ ὑπῆρχε σημείωση τῆς προέλευσης τοῦ ἔργου καὶ προτιμότερο νὰ ὑπάρχει ὁμοιογένεια στὴν τεχνοτροπία τῶν παραστάσεων, ἀνάλογη μέ τὸ ἐξώφυλλο. Καὶ κάτι ἀκόμη: Ἡ χρῆση τόσων πολλῶν μαύρων (bold) στοιχείων ἀντὶ νὰ βοηθάει κουράζει τὸν ἀναγνώστη.

Έμμανουήλ Ι. Φαρσάρη

**Η Ορησκευτική
παράδοση
ΣΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΗ
ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ
Έπι Βενετοκρατίας και
έπι Τουρκοκρατίας**

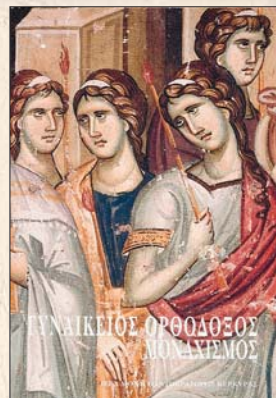
Έκδοσις *Ι. Μ. Τεραπύ-
της και Σητείας*
Ιεράπετρα 2008

Η Άνατολή είναι ένα χωριό σέ ύψόμετρο 600 μ. πάνω στή Δίκτη πρὸς τὸ Λιβυκὸ Πέλαγος, στὸ ὁποῖο στὰ χρόνια τῆς Ένετοκρατίας καὶ τῆς Τουρκοκρατίας, παρὰ τὸ ἀγροτικὸ περιβάλλον τῆς, παρουσιάζει πρωτόγνωρη πνευματικὴ κίνηση σέ δύο κυρίως περιοχές του, τὰ Καρκάσια καὶ τὶς Δρυγιές, ὅπου δημιουργήθηκαν καὶ ἀνδρώθηκαν πολλὰ μοναστήρια ἰδίως στὴν ἐποχὴ τῶν Ένετῶν. Στὶς δυὸ αὐτὲς περιοχές ἐπικεντρώνεται ἡ μελέτη τοῦ κ. Έμ. Φαρσάρη, ἐκπαιδευτικοῦ, πού ἐκτὸς τῶν ἄλλων συγγραφικῶν ἔργων του, ἔχει βραβευτεῖ ἀπὸ τὴν Ἀκαδημία Ἀθηνῶν γιὰ τὶς λαογραφικὲς συλλογές του. Στὸ βιβλίο γίνεται ἀναφορὰ στὴν ἱστορία τοῦ χωριοῦ καὶ περιγραφή τῶν μονῶν τῆς περιοχῆς καὶ ἐκτενὴς παράθεση στοιχείων γιὰ τὴν προσφορὰ δύο σημαντικῶν προσώπων, τοῦ Νείλου Δαμιλᾶ, λόγιου ἡγουμένου τῆς Ἱ. Μ. Καρκασίων - θεολόγου ἀντιρρητικοῦ καὶ ἀντικαθολικοῦ, καὶ τοῦ Ἰωάννη Ὀλόκαλου, νοτάριου μὲ ἔδρα τὶς Δρυγιές. Συγγενῆς τοῦ α' ἦταν ὁ Δ. Δαμιλᾶς, πού ἐξέδωσε τὸ πρῶτο ἔντυπο βιβλίο, τὴ Γραμματικὴ τοῦ Λασκάρεως. Στὴν ἔκδοση ὁ ἀναγνώστης θὰ βρεῖ πληροφορίες γιὰ τὰ ξυλόγλυπτα τέμπλα ναῶν τῆς περιοχῆς τοῦ Μέσα Λασιθίου, πλούσιο ἱστορικὸ ἀρχαιολογικὸ καὶ φωτογραφικὸ ὑλικό, καὶ ἐκτενὴ βιβλιογραφία. Τὸ ἔργο εἶναι τὸ 6ο στὴ σειρά τῶν Έκδόσεων τῆς Ἱ. Μητροπόλεως καὶ φέρει καὶ αὐτὸ τὴ σφραγίδα τῆς ἐπιμέλειας τοῦ λόγιου καὶ δραστήριου Πρωτοσυγκέλλου τῆς π. Κυρίλλου Διαμαντάκη.

**ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΣ
ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ
ΜΟΝΑΧΙΣΜΟΣ**

Έκδοση
Ι. Μ. Παντοκράτορος
Κερκύρας
Κέρκυρα 2008

Τὸ βιβλίο αὐτό, ἀποτελεσμα τῶν κόπων καὶ τῆς ἀγάπης τῆς γυναικείας Ἀδελφότητος τῆς Ἱ. Μ. Παντοκράτορος Κερκύρας, εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ κεφάλαια, συγκεκριμένα τὸ Δ', ἀπὸ τὸ ἔργο τοῦ Μητροπολίτη Τρίκκης Διονυσίου «Ἀνατολικὸς Ὀρθόδοξος Μοναχισμὸς», τὸ ὁποῖο ἐπανεκδίδει ἀπὸ τὸ 2002 ἡ μονὴ αὐτή. Σκοπὸς νὰ προσεχθεῖ καλύτερα. Τὸ ἀρχικὸ κείμενο, ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς σχολιασμοὺς, συνοδεύεται σέ παράρτημα μὲ μία ἐνότητα πού τιτλοφορεῖται «Προτροπές πρὸς τὶς μονάζουσες», ἀνθολόγηση ἀπὸ ἀποσπάσματα λόγων ἢ ἐπιστολῶν νεώτερων Γερόντων πρὸς μοναχές, βιογραφίες παλαιῶν πατέρων, μία συνοπτικὴ ἱστορία τοῦ ὀρθόδοξου Γυναικεῖου Μοναχισμοῦ τόσο στὸν ἐλλαδικὸ χῶρο ὅσο καὶ στὰ Βαλκάνια καὶ τὴ Ρωσία, καὶ πλούσια βιβλιογραφία πού δικαιώνει τὴν ἔκδοση, μαζὶ μὲ τὴν πολὺ ἐπιμελημένη ἐμφάνιση τοῦ βιβλίου. Πρόκειται γιὰ ἓνα βιβλίο ἐξαιρετικὰ ἐνδιαφέρον καὶ χρήσιμο, πού διαβάζεται πολὺ εὐκόλα καὶ προξενεῖ εὐχαρίστηση ἀλλὰ καὶ περίσκεψη, ὄχι τόσο γιὰ τὶς μοναχές ὅσο γιὰ κάθε γυναῖκα πού θὰ ἤθελε νὰ ἀντιπαραβάλλει σέ ἓνα μέτρο τὶς εὐθύνες καὶ τὶς ἀρετὲς πού θὰ ἄξιζε νὰ τὴν κοσμοῦν. Ἰδιαιτέρα μὲ ἐντυπωσίασε τὸ κεφάλαιο μὲ τὸν τίτλο «Γυναικεῖα ἀνδραγαθήματα», ὅπου μὲ γλαφυρὸ τρόπο ἱστοροῦνται τὰ κατορθώματα ἀσκητριῶν καὶ μοναζουσῶν διαφόρων ἐποχῶν.

πού λάβαμε

ΛΙΤΣΑ Ι. ΧΑΤΖΗΦΩΤΗ

Ἡ συμβολὴ τῶν ἐκκλησιαστικῶν Ι.Ε.Κ. στὴν πραγμάτωση τῆς ἐν Ἑλλάδι ὀρθοδόξου ἐκκλησιαστικῆς ἐκπαίδευσης

Εἰσαγωγικά πρότερα

Ἄναμφιβόλως ἡ καθ' ἡμᾶς ἐκκλησιαστικὴ ἐκπαίδευση δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ ἀποσκοπεῖ στὴν προβολὴ καὶ ἀξιοποίηση τῆς ὀρθοδόξου πίστεως καὶ παράδοσης μέσω τῆς κατάρτισης καὶ ἀνάδειξης κληρικῶν καὶ λαϊκῶν στελεχῶν τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας στὴν Ἑλλάδα ὑψηλοῦ μορφωτικοῦ ἐπιπέδου καὶ χριστιανικοῦ ἠθους. Βεβαίως ἡ ἐπιτυχὴς πραγμάτωση μιᾶς τέτοιας ἐκπαιδευτικῆς προσπάθειας, ὅπως καὶ κάθε ἄλλης γενικότερα, ἐξαρτᾶται κυρίως ἀπὸ τὴ μελετημένη καὶ σωστὴ ὀργάνωσή της. Τοῦτο, ἡ ὀργανωμένη παιδεία δηλαδή, πρέπει ἄλλωστε νὰ ἀποτελεῖ καὶ τὸ πρῶτοστο μέλημα κάθε σύγχρονης πολιτείας, ἡ ὁποία καλεῖται μὲ τὶς γνωστὲς μεθόδους καὶ τὰ παραδοσιακὰ μέσα τοῦ *jus publicum* νὰ ρυθμίσει τὴν ὀργάνωση τῆς παιδείας καὶ τὶς ἐναλλακτικὲς μορφὲς τῆς ἐκπαίδευσης.

Εἰδικότερα ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἐκπαίδευση ἀποτελοῦσε μέχρι τὸ 1971 κλάδο τῆς δημόσιας ἐκπαίδευσης. Μὲ τὸ ν.δ. 876/1971 ὅμως περιήλθε ἡ εὐθύνη τῶν ἐκκλησιαστικῶν σχολείων στὴν ἐλλαδικὴ Ἐκκλησία. Τελικῶς μὲ τὸν ν. 476/1976 τὰ σχολεῖα αὐτὰ περιήλθαν καὶ πάλι στὴν εὐθύνη τῆς Πολιτείας. Ἔτσι ἀναβίωσε ἐκ νέου ἡ προηγούμενη ἐκκλησιαστικὴ ἐκπαιδευτικὴ νομοθεσία, πὺ συμπληρώθηκε μὲ νεότερα π.δ., ἀλλὰ καὶ ἄλλους ν., ὅπως *exempli gratia* ὁ 3432/2006.

1. Ὁ περὶ ἐκκλησιαστικῆς ἐκπαίδευσης ν. 3432/2006

Μὲ βάση τὰ παραπάνω λοιπὸν ὁ σχετικὸς νόμος πὺ ρυθμίζει τὶς διάφορες φάσεις τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐκπαίδευσης εἶναι ὁ ν. 3432 τῆς 3.2.2006 «Δομὴ καὶ λειτουργία τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαίδευσης». Σύμφωνα μὲ αὐτὸν ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἐκπαίδευση παρέχεται στὰ ἐκκλησιαστικὰ γυμνάσια, στὰ ἐνιαῖα ἐκκλησιαστικὰ λύκεια, στὰ ἐκκλησιαστικὰ Ι.Ε.Κ., στὶς ἀνώτατες ἐκκλησιαστικὲς ἀκαδημίες καὶ στὰ ἱερατικὰ σχολεῖα δεύ-

Τοῦ Αἰδес. κ. Ἡλιοῦ Εὐστ. Παπαδοπούλου καθηγητοῦ θεολόγου στὴ Μέση Ἐκπαίδευση

τερης εὐκαιρίας. Τὰ ἐκκλησιαστικὰ γυμνάσια καὶ λύκεια ἀνήκουν στὴ δευτεροβάθμια ἐκπαίδευση, τὰ δημόσια ἐκκλησιαστικὰ Ι.Ε.Κ. ἐποπτεύονται ἀπὸ τὸν Ο.Ε.Ε.Κ. ἐνῶ οἱ ἀνώτατες ἐκκλησιαστικὲς ἀκαδημίες καὶ τὰ ἱερατικὰ σχολεῖα δεύτερης εὐκαιρίας ἀποτελοῦν φορεῖς τῆς διὰ βίου ἐκπαίδευσης.

2. Ἡ διάταξη περὶ δημοσίων ἐκκλησιαστικῶν Ι.Ε.Κ.

Μὲ τὸν ὡς ἄνω νόμο θεσμοθετήθηκαν, ἐκτὸς ἀπὸ τὰ ἱερατικὰ σχολεῖα δεύτερης εὐκαιρίας, καὶ τὰ δημόσια ἐκκλησιαστικὰ Ι.Ε.Κ. πὺ ὀργανώθηκαν καὶ λειτουργοῦν σύμφωνα μὲ τὸ ν. 2009/1992 «Ἐθνικὸ Σύστημα Ἐπαγγελματικῆς Ἐκπαίδευσης καὶ Κατάρτισης», ἀλλὰ καὶ τὸν Κανονισμό Ἐπαγγελματικῆς Κατάρτισης καὶ Λειτουργίας τῶν Δημοσίων Ἰνστιτούτων Ἐπαγγελματικῆς Κατάρτισης. Ἡ διάρκεια σπουδῶν τῆς σχετικῆς ἐιδικότητας «Ἐκκλησιαστικὴ καὶ Πολιτιστικὴ Κατάρτιση» ὀρίστηκε σὲ δύο (2) ἐξάμηνα. Στους ἀποφοίτους χορηγεῖται Δίπλωμα Ἐπαγγελματικῆς Κατάρτισης, τὸ ὁποῖο τοὺς παρέχει τὰ δικαιώματα πὺ ἀπορρέουν ἀπὸ τὸ ν. 3051/2002 καὶ τὸ π.δ. 50/2001, ἐνῶ χειροτονοῦμενοι οἱ ἄρρενες κατατάσσονται στὴ Β' μισθολογικὴ κατηγορία Ἐφημερίων. Τὸ κόστος λειτουργίας τῶν ἐκκλησιαστικῶν Ι.Ε.Κ. καλύπτεται ἀπὸ τὸν προϋπολογισμό τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Ἐθνησκευμάτων.

3. Ὁ σχετικὸς Κανονισμὸς Κατάρτισης τοῦ Ο.Ε.Ε.Κ.

Σύμφωνα μὲ τὸν Κανονισμό Κατάρτισης τῆς ἐιδικότητος «Ἐκκλησιαστικὴ καὶ Πολιτιστικὴ Κατάρτιση» οἱ σπουδαστές, πὺ πρέπει νὰ εἶναι

κάτοχοι άπολυτηρίου ένιαίου ή τεχνικού λυκείου ή και άπόφοιτοι του Β' κύκλου των ιερατικών σχολείων δεύτερης εύκαιρίας για να έχουν δικαίωμα έγγραφής στα έκκλησιαστικά Ι.Ε.Κ., εκπαιδεύονται κατά τη διάρκεια των δύο (2) έξαμήνων σε θέματα που άφορούν την θεολογική και έκκλησιαστική κατάρτιση, αλλά και την όργάνωση των χώρων λατρείας, καθώς και της έννοριακής ζωής, συνδυάζοντας τη θεωρητική γνώση με τις σύγχρονες τεχνολογίες (Task Analysis).

Ειδικότερα τους παρέχονται θεωρητικές γνώσεις και πρακτικό ύπόβαθρο σχετικά με τις ιδιαίτερότητες του ιερατικού λειτουργήματος, τις λατρευτικές πράξεις, την διδασκαλία, όργάνωση και διοίκηση της όρθοδόξου Έκκλησίας, την άσκηση του ποιμαντικού και όμιλητικού έργου, την όργάνωση και οικονομική διαχείριση των Έρωων Μητροπόλεων και Ένοριών, την άρχιτεκτονική, είκονογραφία και έκκλησιαστική διακοσμητική, την έκκλησιαστική μουσική, τον διαχριστιανικό και διαθρησκειακό διάλογο και τη χρήση των νέων τεχνολογιών.

Τό εκπαιδευτικό προσωπικό των έκκλησιαστικών Ι.Ε.Κ. συγκροτούν άπόφοιτοι των τμημάτων τριτοβάθμιας έκπαίδευσης ή και κάτοχοι πτυχίου των άνωτάτων έκκλησιαστικών άκαδημιών, κληρικοί ή λαϊκοί, που καλύπτουν με έπάρκεια στο πρόγραμμα των σπουδών τους, τους προς διδασκαλία τομείς. Μάλιστα ή άπόδειξη διδακτικής ή και έπαγγελματικής έμπειρίας θεωρούνται βασικά κριτήρια για την άξιολόγηση και έπιλογή των πιο ίκανών διδασκόντων.

Με τη συμπλήρωση έπιτυχοϋς όλοκλήρωσης της φοίτησης των δύο (2) έξαμήνων και την άπόκτηση *Βεβαίωσης Έπαγγελματικής Κατάρτισης* οί καταρτιζόμενοι καλούνται να πάρουν μέρος στις τελικές *Έξετάσεις Πιστοποίησης*, που διενεργούνται δις ανά έτος, άποτελούνται άπό ένα θεωρητικό (γραπτή δοκιμασία) και ένα πρακτικό μέρος (προφορική δοκιμασία) και έποπτεύονται άπό την Κεντρική Έξεταστική Έπιτροπή Πιστοποίησης Έπαγγελματικής Κατάρτισης. Μόνον με την έπιτυχία των και στα δύο αυτά μέρη των τελικών έξετάσεων οί ύποψήφιοι άποκτούν τό *Δίπλωμα Έπαγγελματικής Κατάρτισης*. Οί ένδιαφερόμενοι που άποτυγχάνουν μπορούν να μετέχουν έκ νέου στις τελικές έξετάσεις χωρίς περιορισμό και όποτεδήποτε αυτές διενεργούνται.

4. Οί τομείς άπασχόλησης των άποφοίτων του Ι.Ε.Κ.

Στήν παράγραφο του Κανονισμού που γίνεται λόγος για τους τομείς άπασχόλησης των άποφοί-

των (Job Profile) της σχετικής ειδικότητας *αναφέρονται* ό Έφημεριακός Κλήρος (για τους άρρενες), ή έκκλησιαστική διακονία στις Έρες Μητροπόλεις και Ένορίες και οί διάφοροι όργανισμοί και φορείς της κοινωνικής μέριμνας. *Ειδικότερα* οί λαϊκοί μπορούν να στελεχώσουν την όργάνωση των διοικητικών και οικονομικών ύπηρεσιών των Έρωων Μητροπόλεων και Ένοριών, τό ποιμαντικό και κατηχητικό έργο των Έρωων Μητροπόλεων και Ένοριών, άκόμη και τους χορούς των Έροισαλιών. Έν τέλει δύνανται να στελεχώσουν και διάφορα κοινωνική και φιλανθρωπικά ιδρύματα, όπως ύπερηλικών, χρονίως πασχόντων, προσφύγων, μεταναστών και άλλα.

Άντι έπιλόγου

Ό ύποφαινόμενος είχε την εύκαιρία, πέρα άπό τη διακονία του στα σχολεία της δευτεροβάθμιας έκπαίδευσης, να διδάξει άπό συστάσεως των έκκλησιαστικών Ι.Ε.Κ. και για τέσσερα συναπτά έξάμηνα στο είδικό πρόγραμμα έκκλησιαστικής κατάρτισης του Ι.Ε.Κ. Νεαπόλεως Θεσσαλονίκης τό *μάθημα* του Έργαστηρίου της Λειτουργικής Κατάρτισης. *Χωρίς ένδοιασμό* μπορούμε να ύποστηρίξουμε πως, ό σκοπός της έκκλησιαστικής έκπαίδευσης, όπως τον περιγράψαμε στην εισαγωγή, μπορεί άναμφιβόλως να *ύλοποιηθεί* και μέσα άπό τη λειτουργία των σχολών αυτών. Κατά συνέπεια *συστήνουμε* στους ύποψηφίους κληρικούς, αλλά και γενικότερα στους νέους και στις νέες που άγαπούν την Έκκλησία του Χριστού να *στηρίζουν* αυτόν τό νεοσύστατο θεσμό. Έτσι θα έχουν τη δυνατότητα όχι μόνον να γίνουν *κοινωνοί των άξιών της όρθοδόξου χριστιανικής πίστεως και παράδοσης, της πνευματικής δημιουργίας και πολιτιστικής κληρονομιάς της άπανταχοϋ όρθοδοξίας*, αλλά ταυτοχρόνως θα καταστούν ίκανοί διακονώντας την όρθόδοξη έν Ελλάδα Έκκλησία, και όχι μόνον, να *μεταλαμπαδεύσουν στους πιστούς της, μεταξύ άλλων, και ένα πνεϋμα άγάπης και συνεργασίας με άπώτερο στόχο την άρμονική συνύπαρξη σε ένθνικό και οίκουμενικό επίπεδο*.

Σ.Σ. Ό συγγραφέας συνόδευε τό άρθρο με πλούσιο ύπομνηματισμό. Σε συνεννόηση μαζί του –και τον εύχαριστούμε– οί ύποσημειώσεις άπαλείφθηκαν λόγω της μορφής του περιοδικού και έλλείψεως χώρου.

Του Πρωτ. κ. Βασιλείου Θερμού

Γτὸν Πειραιά ἔζησε καὶ διέπρεψε ποιμαντικά μία ἐκλεκτὴ μορφή τῆς ἱερωσύνης, ὁ π. Γεώργιος Μακρῆς (1871-1942). Ἐπρόκειτο γιὰ φλογερὸ κληρικὸ, ὁ ὁποῖος συνδύαζε τὴ δράση μὲ τὴ ταπείνωση, ὅπως φαίνεται καὶ ἀπὸ τὸ ἡμερολόγιό του. Σὲ βιβλιαράκι ποὺ ἐκδόθηκε πρὸ ἐτῶν (πρωτοπρεσβ. Ἰγνατίου Παπασπηλιοπούλου *Μνήμη πρωτοπρεσβυτέρου πατρὸς Γεωργίου Μακρῆ*, ἔκδ. Ὁρθόδοξος κυψέλη) δημοσιεύονται ἀποσπάσματα, δείγματα τῆς συντριβῆς του καὶ τῆς αὐτομεμφίας του, τῆς ποιμαντικῆς ἀγωνίας του καὶ τῆς εὐρύτητας τοῦ πνεύματός του.

Τὸ «κάτι ἄλλο» ποὺ λείπει

Ἔτσι λοιπὸν γράφει κάποιος Σαββατόβραδο: «Ἐπέρασαν δεκαεξὲς μέρες καὶ δὲν ἔλεψα κανένα πρωινὸ ἀπὸ τὸν Ὁρθρο καὶ τὴν καθημερινὴ Θεία Λειτουργία στὸν Ναόν μου... Ἄλλ' ὅμως ἦλθαν πολλές στιγμές ποὺ ἐσκέφθηκα ὅτι δὲν εἶναι ἡ μυστικὴ κατάνυξις μόνη ποὺ χρειάζεται- κάτι τί ἄλλο χρειάζεται ἀκόμη στερεότερο, ἀκόμη δυνατώτερο γιὰ τὴν ψυχὴ, καὶ αὐτὸ τὸ κάτι ἄλλο λείπει ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν μας... Πολλὰ διαβάσματα ἀλλὰ ὀλίγη προσευχὴ θερμὴ καὶ κατανυκτικὴ. Πολλὴ ψαλμωδία ἀλλὰ πολὺ ὀλίγη ὑμνολογία ποὺ νὰ ἐμβαίνει μέσα στὴν ψυχὴ».

Λόγω τῆς λεπτῆς συνειδήσεώς του, ὅμως, δὲν ἀποδέχεται τοὺς εὐγενεῖς του πόθους ἀνεξέταστα καὶ χωρὶς ἀμφιβολίες. Κραυγάζει χαρακτηριστικά: «Θεέ μου, φώτισε μὲ καὶ διόρθωσέ με ἂν δὲν ἠξεύρω τί λέγω!» Γιὰ νὰ διευκρινίσει περαιτέρω: «Θέλω αὐτὸ τὸν ἴδιο κατανυκτικὸ ρυθμὸ ποὺ ἔχει ἡ Ἐκκλησία νὰ τὸν ἐβλεπα ἐνωμένο μὲ μία μεγαλύτερη θετικότητα. Δὲν θέλω μόνο τὰ κανδήλια καὶ τὰ φῶτα, τὸ λιβά- νι καὶ τὰ κεριά, τὰ ἱερά ἄμφια καὶ τὰς τυπικάς

πράξεις τῆς λατρείας μαζί μὲ ἓνα μουρμούρισμα τοῦ Ἱερέως καὶ τοῦ ψάλτου, ἀπὸ τὸ ὅποιον πολὺ ὀλίγο ἔχει νὰ καταλάβει κανεὶς (ὅπως γίνε- νεται μάλιστα), δὲν θέλω αὐτὰ μόνον νὰ ἐνεργοῦν ὑποβλητικῶς εἰς τὴν ψυχὴν. Θέλω μαζί μὲ αὐτὰ ἀπὸ τὴν προσευχὴ καὶ ἀπὸ τὴν ἱερά ὑμνωδία νὰ κεντρίζεται ὁ νοῦς καὶ ἡ καρδιά... ὦ, Θεέ μου, δὲν ἠξεύρω ἴσως τί θέλω! Θέλω τὴν Ἐκκλησία μου ἔτσι ὅπως εἶναι ἀρχαιοπρεπῆ καὶ γεραρά, μὰ θέλω μαζί καὶ κάτι ποὺ θὰ τῆς ἔδινε μεγαλύτερη ζωή».

Εἶναι φανερό ὅτι ὁ εὐσυνειδήτος αὐτὸς λειτουργὸς τοῦ Θεοῦ διακατέχεται ἀπὸ τὴν ἀγωνία νὰ συμμετέχει ὁ πιστὸς στὴ Λατρεία κατανοώντας τὴν, χωρὶς φυσικὰ νὰ ξεφεύγει πρὸς τὴν προτεσταντικοποίησή της, ὅπως ρητὰ σημειώνει ἄλλοῦ. Μὲ ἀπλὰ λόγια, νὰ ξέρει τί λείπει στὸν Θεὸ διὰ τῆς κοινῆς προσευχῆς. Καὶ ἰκετεύει: «Φύγετε μακρὰν μου, ὦ σεῖς κακὲς καὶ ὀλέθριες σκέψεις εἴτε ἐνὸς ψευδοφιλευθερισμοῦ εἴτε ἐνὸς ὑποκριτικοῦ καὶ φανατικοῦ ψευτοκαλογερισμοῦ. Καὶ σύ, ὦ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ μου, κράτησέ με εἰς τὰ κανονικά καὶ γνήσια τοῦ ἀληθινοῦ Εὐαγγελίου μέτρα!»

Ἄλλ' ἂς δοῦμε δι' ὀλίγων τί ἀπαντοῦν οἱ Πατέρες μας στὴ ἀγωνία ποὺ γεννᾷ αὐτὸ τὸ φρόνημα τῆς ὑπευθυνότητος. Ὁ ἀββᾶς Δωρόθεος γράφει: «Ὁφείλουμε λοιπὸν καὶ ἐμεῖς νὰ ψάλλουμε μὲ πνευματικὴ ἀγρύπνια καὶ νὰ συγκεντρώνουμε τὴν προσοχὴ μας στὸ βάθος καὶ στὸ νόημα τῶν λόγων τῶν ἁγίων, γιὰ νὰ μὴν ψάλλει μόνον τὸ στόμα, ὅπως λέγει τὸ Γεροντικόν, ἀλλὰ νὰ ψάλλει καὶ ἡ καρδιά μαζί του». (Διδασκαλία ιζ', Ἔργα ἀσκητικά, ἔκδ. Ἐτοιμασία, Ἱερᾶς Μονῆς Ἁγίου Ἰωάννου Προδρόμου Καρέα, 1981, σ. 375. Ἀναφέρεται στὸ ἀπόφθεγμα τοῦ ἀββᾶ Ἡλίου «Ἐὰν μὴ ὁ νοῦς ψάλλῃ μετὰ τοῦ σώματος, εἰς μάτην ὁ κόπος»).

Τὰ ἐρωτήματά σας καὶ οἱ προτάσεις σας
νὰ ἀπευθύνονται στὸν π. Βασίλειο Θερμό,
Ἐρατοῦς 11, Παλλήνη 153 51
ἢ στὸ
thermosv@otenet. gr.

Στή συνέχεια ο άγιος Μάξιμος, διδάσκει ότι «οί ιερές μνήσεις (δηλ. ή Λατρεία) δέν έξαντλούνται στην ψιλή μόνο άκοή και έκφώνηση, αλλά άπαιτούν νά ακολουθει ή διάνοια και ή κατανόηση τών ύμνων. Έτσι και αυτοί που ζούν κατά Θεόν συνδέονται πρώτα μαζί Του και κατόπιν προξενούν τό ίδιο στους άλλους, τελειοποιούνται και ύστερα τελειοποιούν» (Σχόλια εις τό Περὶ τῆς έκκλησιαστικῆς ιεραρχίας, 1, ΕΠΕ 14Ε, 335). Έδώ συσχετίζεται ή έλλογη βίωση τῆς Λατρείας μέ τήν δυνατότητα έπιτυχοῦς ιεραποστολῆς. Εὐκαιρία νά αναλογιστοῦμε γιατί χάσαμε τό άποστολικό μας φρόνημα...

Ο μέγας Φώτιος έξ άλλου, άπαντώντας σέ σχετικό έρώτημα τοποθετεῖται ώς έξῆς: «Δέν εἶναι μικρό πρὸς κατηγορία, τό νά ψάλλεις κάθε μέρα και οὔτε μία φορά νά μὴν ἔχεις ζητήσῃ νά μάθεις τό νόημα αὐτῶν που ψάλλεις. Διότι εἶναι νωθρότητα και άδιαφορία έσχατη τό νά μελετᾶμε τὸν ψαλμό από τήν πρώτη ήλικία έως τὰ έσχατα γηρατεία, και νά γνωρίζουμε τὰ λόγια μόνο άδεια από νόημα, και νά καθόμαστε δίπλα σέ καλά κρυμμένο θησαυρό, και νά περιφέρουμε χρηματοφυλάκιο σφραγισμένο, και οὔτε τήν περιέργεια νά μὴν ἔχει κανείς νά μάθῃ τί τέλος πάντων σημαίνει αὐτό που λέγεται». Στή συνέχεια δέ, άπαντώντας στην έρώτηση τί σημαίνει ο ψαλμικός στίχος «φωνή μου πρὸς Κύριον έκέκραξα, φωνή μου πρὸς Κύριον έδεήθη» (Ψαλμ. 141: 2), γράφει τό έξῆς διαφωτιστικό: «Φωνή δέν ονομάζει τήν ένταση τῆς άναπνοῆς αλλά τήν σωστά διατεταγμένη σκέψη (συντεταγμένην διάνοιαν)» (Τὰ Ἀμφιλόχεια, Έρωτήσεις 290-291, ΕΠΕ 3, 471).

Ἀργότερα, συμβουλευοντας τοῦς μοναχοῦς του ο άγιος Συμεών ο Νέος Θεολόγος μέ τήν έννοια νά οικοδομήσουν μέσω τῆς Λατρείας άληθινή πνευματική ζωή, τοῦς προτρέπει: «Πρέπει κανείς... νά ἔχει σταθερό τό βλέμμα και τήν ψυχή και νά προσέχει μόνο τήν ψαλμωδία, τήν ανάγνωση και τή δύναμη τών ψαλλομένων λόγων και άναγινωσκομένων λόγων τῆς Ἁγίας Γραφῆς, όσο περισσότερο μπορεί, για νά μὴν περάσει από μέσα του κάποιος από τοῦς λόγους αὐτοῦς άργός, αλλά ή ψυχή του, τρεφόμενη από όλα αὐτά, νά φτάσει στην κατάνυξη, στην ταπείνωση και στὸν θεῖο φωτι-

σμό τοῦ Ἁγίου Πνεύματος». (Κατηχητικός λόγος κς', 2, ΕΠΕ 19Δ, 317). Ἀγωνία νά μὴν πάει χαμένο κάτι από τὰ νοήματα! Σήμερα πασχίζουμε νά προσλάβουμε κάποιες σταγόνες...

Τέλος, στή σύγχρονη εποχή ο άγιος Νεκτάριος, συμβουλευοντας τῖς μοναχές στο ξεκίνημα τῆς πορείας τους σχετικά μέ τήν ύμνωδία, γράφει τήν 1 Νοεμβρίου 1905: «Θέλω οί λόγοι νά όμιλῶσιν εις τήν καρδίαν σας. Θέλω νά μὴ έκτελήτε τύπον προσευχῆς, αλλά λατρείαν, διότι ή καρδία έκ τῆς λατρείας ίκανοποιείται και οὐχι έκ τών τύπων, οὐχι έκ τῆς άναγνώσεως όλων τών κανόνων, οὔτινες έγράφησαν δια τὸν πανηγυρισμὸν τών άγίων, αλλά έκ τοῦ ποιού τῆς προσευχῆς. Ἐπιθυμῶ νά μέ έννοῆτε τί λέγω». (Μοναχοῦ Θεοκλήτου Διονυσιάτου Ὁ άγιος Νεκτάριος Αἰγίνης ο θαυματουργός, έκδ. Ὁρθόδοξος κυψέλη, 1979, σ. 244).

Μέσα στην διαχρονική πατερική μέριμνα, τῆς όποιας ο άγιος συνιστᾶ έαυτὸν πλήρη μέτοχο και διάδοχο, νά κατανοοῦνται τὰ λατρευτικά κείμενα προκειμένου νά γονιμοποιούν πνευματικά τήν ψυχή, προτείνει άκόμη και μείωσή τους ώστε ή ποσότητα νά μὴν βλάψει τήν ποιότητα! Κάτι έντελῶς αντίθετο πρὸς τή σημερινή κατάσταση κατά τήν όποια διαβάζονται δυό και τρεῖς κανόνες και ψάλλονται πάμπολλα τροπάρια, αλλά μέ τέτοιο άσθμαίνοντα ρυθμό και έλλειψη εὐκρίνειας ώστε σχηματίζει κανείς τήν έντύπωση ότι όλο αὐτό γίνεται ψυχαναγκαστικά, έπειδή «πρέπει» νά διαβαστοῦν και νά ψαλοῦν, άποσυνδεδεμένα από τοῦς πραγματικούς ανθρώπους που παρευρίσκονται. Κατά τὸν άγιο Νεκτάριο αὐτό δέν άποτελεῖ Λατρεία αλλά τύπο...

Ἐσ ήσυχάσει λοιπὸν ή ανήσυχη καρδία σου, σεβάσμιε γέροντα. Ὁχι μόνο δέν άποκλίνουν οί σκέψεις σου από τό γνήσιο εὐαγγελικό πνεῦμα αλλά άποτελοῦν συνέχεια του. Ἐμεῖς άπομένει νά δοῦμε τί θα κάνουμε τώρα πιά, σέ μια εποχή μέ άφθονία θεολογικῶν πηγῶν οί όποιες μᾶς κρίνουν. Οί πατερικές ύποθήκες μᾶς άφήνουν έκθετους, συνιστοῦν βαρειά κληρονομία και μᾶς ύποχρεώνουν νά αναλάβουμε δράση τόσο για τοῦς έαυτοῦς μας όσο και για τοῦς ψάλτες μας, αν δέν θέλουμε ή καύχησή μας για τήν όρθόδοξη αλήθεια, μέ τήν όποια εὐλογηθήκαμε, νά παραμείνει άδεια και κούφια.

Τοῦ Ἀρχιμ. Δανιὴλ Σάπικα, ἱατροῦ

ΔΥΟ ἈΝΔΡΕΣ, καὶ οἱ δύο σοβαρὰ ἄρρωστοι, ἔμεναν στὸ ἴδιο δωμάτιο ἐνὸς νοσοκομείου.

Ὁ ἓνας ἄνδρας ἀφηνόταν νὰ σηκωθεί ὀρθιος στὸ κρεβάτι του γιὰ μίαν ὥρα κάθε ἀπόγευμα γιὰ νὰ κατέβουνε ὑγρὰ ἀπὸ τὰ πνευμόνια του.

Τὸ κρεβάτι του βρισκόταν δίπλα στὸ μοναδικὸ παράθυρο τοῦ δωματίου.

Ὁ ἄλλος ἄνδρας ἔπρεπε νὰ περνᾶει ὅλη τὴν ὥρα του ξαπλωμένος.

Οἱ ἄνδρες μιλοῦσαν γιὰ ὥρες ἀδιάκοπα. Μιλοῦσαν γιὰ τὶς γυναῖκες τους καὶ τὶς οικογένειές τους, τὰ σπίτια τους, τὶς δουλειές τους, τὴ θητεία τους στὸ στρατό, ποῦ πῆγαν διακοπές.

Κάθε ἀπόγευμα, ὅταν ὁ ἄνδρας δίπλα στὸ παράθυρο μποροῦσε νὰ σηκωθεί, περνοῦσε τὴν ὥρα του περιγράφοντας στὸν «συγκάτοικό» του ὅλα ὅσα μποροῦσε νὰ δεῖ ἔξω ἀπὸ τὸ παράθυρο.

Ὁ ἄνδρας στὸ ἄλλο κρεβάτι ἄρχιζε νὰ ζεῖ γιὰ αὐτὲς τὶς περιόδους μίας ὥρας ὅπου μποροῦσε νὰ ἀνοιχτεῖ καὶ νὰ ζωογονηθεῖ ὁ δικός του κόσμος ἀπὸ ὅλη τὴ δραστηριότητα καὶ χρῶμα ἀπὸ τὸν κόσμο ἐκεῖ ἔξω.

Τὸ παράθυρο ἔβλεπε ἓνα πάρκο μὲ μίαν ὁμορφὴ λιμνούλα.

Πάπιες καὶ κύκνοι ἔπαιζαν στὰ νερὰ ἐνῶ παιδιὰ ἀρμένιζαν τὰ καραβάκια τους. Ἐρωτευμένοι νέοι περπατοῦσαν χέρι-χέρι ἀνάμεσα σὲ κάθε χρώματος λουλούδια καὶ μίαν ὡραία θεὰ τοῦ ὀρίζοντα τῆς πόλης ἀπλωνόταν στὸ βάθος.

Καθὼς ὁ ἄνδρας στὸ παράθυρο περιέγραφε ὅλο αὐτὸ μὲ θεσπέσια λεπτομέρεια, ὁ ἄνδρας στὸ ἄλλο μέρος τοῦ δωματίου ἔκλεινε τὰ μάτια του καὶ φανταζόταν αὐτὸ τὸ γραφικὸ σκηνικό.

Ἐνα ζεστὸ ἀπόγευμα, ὁ ἄνδρας στὸ παράθυρο περιέγραφε μίαν παρέλαση ποὺ περνοῦσε.

Ἄν καὶ ὁ ἄλλος ἄνδρας δὲν μποροῦσε νὰ ἀκούσει τὴ φιλαρμονικὴ - μποροῦσε νὰ τὴ δεῖ στὸ μάτι τοῦ μυαλοῦ του καθὼς

ὁ κύριος δίπλα στὸ παράθυρο τὸ ἀπεικόνιζε μὲ παραστατικὲς λέξεις.

Μέρες, βδομάδες καὶ μῆνες πέρασαν.

Ἐνα πρωί, ἡ πρωινὴ νοσοκόμα ἦρθε νὰ τοὺς φέρει νερὰ γιὰ τὸ μπάνιο τους μόνο γιὰ νὰ δεῖ τὸ ἄψυχο σῶμα τοῦ ἄνδρα δίπλα στὸ παράθυρο. Εἶχε πεθάνει εἰρηρικὰ στὸν ὕπνο του.

Ἐαφνιάστηκε καὶ κάλεσε τοὺς θεράποντες ἱατροὺς νὰ πάρουν τὸ νεκρὸ σῶμα.

Ὅταν θεωρήθηκε πρέπον, ὁ ἄλλος ἄνδρας ρώτησε ἂν θὰ μποροῦσε νὰ μεταφερθεῖ δίπλα στὸ παράθυρο. Ἡ νοσοκόμα εὐχαρίστως ἔκανε τὴν ἀλλαγὴ, καὶ ἐφ' ὅσον σιγουρεύτηκε ὅτι ὁ ἄνδρας αἰσθανόταν ἄνετα, τὸν ἄφησε μόνο.

Σιγά, ἐπώδυνα, στηρίξε τὸν ἑαυτό του στὸν ἓνα του ἀγκώνα νὰ δεῖ γιὰ πρώτη φορὰ του τὸν ἔξω κόσμος. Πάσχισε νὰ γείρει νὰ δεῖ ἔξω ἀπὸ τὸ παράθυρο δίπλα στὸ κρεβάτι.

Ἄντικρισε ἓνα λευκὸ τοῖχο.

Ὁ ἄνδρας ρώτησε τὴ νοσοκόμα τί μπορεῖ νὰ ἀνάγκασε τὸ συχωρεμένο συγκάτοικό του νὰ περιγράψει τόσο ἔξοχα πράγματα ἔξω ἀπὸ τὸ παράθυρο.

Ἡ νοσοκόμα ἀποκρίθηκε πὼς ὁ ἄνδρας ἦταν τυφλὸς καὶ δὲν μποροῦσε νὰ δεῖ οὔτε τὸν τοῖχο.

Πρόσθεσε, “Ἴσως ἤθελε ἀπλὰ νὰ σοῦ δώσει θάρρος”.

Ἐπίλογος:

Ἐπάρχει πελώρια εὐτυχία στὸ νὰ κἀνεις τοὺς ἄλλους εὐτυχισμένους, παρά τὴ δική σου κατάσταση.

Μοιρασμένη λύπη εἶναι μισὴ λύπη, ἀλλὰ ἡ εὐτυχία, ὅταν μοιράζεται, διπλασιάζεται.

Ἄν θές νὰ νιώθεις πλούσιος, ἀπλὰ μέτρησε ὅλα τὰ πράγματα ποὺ ἔχεις ποὺ δὲν ἀγοράζονται μὲ χρήματα.

Τὸ σήμερα εἶναι ἓνα δῶρο, γι' αὐτὸ ἀποκαλεῖται «Τὸ παρόν».

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Τοῦ κ. Κωνσταντίνου Χολέβα

Ιστορική Συλλογή Ὑμνων ἀπὸ τὴν Μονὴ Παντοκράτορος

Ἀπὸ τὴν Ἱερὰ Μονὴ Παντοκράτορος τοῦ Ἁγίου Ὄρους ἐξεδόθη μία ἱστορική συλλογὴ Ὑμνων καὶ Εὐχῶν ὑπὸ τὸν τίτλο «Θηκαρᾶς». Ἡ συλλογὴ αὕτη εἶναι γνωστὴ ἀπὸ τὸν ΙΔ' αἰῶνα καὶ ἀπέτελεσε τὸ κατ' ἐξοχὴν ἀγιορειτικὸ προσευχητᾶριο. Ἡ πρώτη ἔντυπη ἔκδοση ἔγινε στὴν Βενετία τὸ 1643. Ὁ συγγραφεὺς της, μοναχὸς ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολη, δὲν θέλησε νὰ φανερώσει τὸ ὄνομά του χρησιμοποιοῦντας ὡς ψευδώνυμο τὸ διακόνημα τοῦ ἐργοχείρου του (Θηκαρᾶς: κατασκευαστὴς θηκῶν μαχαιριῶν). Ἀπὸ τὸν ἀριθμὸ τῶν χειρογράφων ποὺ διασώζουν τὴν συλλογὴ αὕτη φαίνεται ὅτι ἦταν τὸ πλέον πολυδιαβασμένο βιβλίον κατὰ τοὺς αἰῶνες ποὺ ἀκολούθησαν. Ἡ συλλογὴ τοῦ Θηκαρᾶ περιλαμβάνει: α) Τὸ Ὁρολόγιον τῶν θείων Ὑμνων, τὸ ὁποῖον εἶναι συμπλήρωμα στὴν καθημερινὴ Ὁρολόγιον Ἀκολουθία, β) τὴν Ἀσκητικὴ Ἀκολουθία γιὰ τὴν περίοδο τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς καὶ γ) τὰ Χαροποιὰ Πένθη. Ἐπὶ πλέον στὰ χειρόγραφα ἀνευρίσκονται σχετικὰ εἰσαγωγικὰ κείμενα τοῦ ἰδίου τοῦ συγγραφέως τῶν Ὑμνων ὡς καὶ ἄλλα κείμενα παλαιῶν συγγραφέων καὶ σχολιαστῶν. Ἡ ἔκδοση τῆς Μονῆς Παντοκράτορος ποὺ ἔχουμε στὰ χέρια μας (Ἁγιον Ὄρος 2008) ἀποτελεῖ τὴν πρώτη πλήρη ἔντυπη ἔκδοση τοῦ Θηκαρᾶ, ἢ ὁποῖα ἔλαβε ὑπ' ὄψιν της συνολικὰ 18 χειρόγραφα. Περιλαμβάνει ἐπίσης εἰδικὸ εἰσαγωγικὸ σημείωμα τοῦ Ἀναπλ. Καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ. κ. Παναγιώτου Σκαλτσῆ. Ὁ Παναγιώτατος Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος, ὁ ὁποῖος προλογίζει τὴν ἔκδοση, ἔχει ἀξιολογήσει ὡς ἐξῆς τὸν Θηκαρᾶ: «Τὰ γλυκύτερα μέλιτος καὶ κηρίου κατανυκτικὰ κείμενα τοῦ σπουδαίου τούτου βιβλίου ἐχρησιμοποιήθησαν κατὰ τὸ παρελθὸν ὑπὸ πλήθους Ὁρθοδόξων ἐργατῶν τοῦ νοεροῦ ἀθλήματος τῆς προσευχῆς... Ἡ ἐν λόγῳ ἔκδοσις θὰ καταστήσῃ εὐπρόσιτον κτῆμα πολλῶν πιστῶν τὸν ἀνέκδοτον τούτον θη-

σαυρὸν καὶ οὕτω θὰ συμβάλῃ οὐσιαστικῶς εἰς τὴν προσευχητικὴν ἐπίδοσιν πλείστων ὄσων φιλοθέων ἀδελφῶν Χριστιανῶν».

Ἡ Ἱ. Μητρόπολις Μαντινείας καὶ Κυνουρίας τιμᾶ κληρικούς

Ἀπὸ τὸ πάντοτε ἐνδιαφέρον καὶ πλούσιο σὲ ὕλη περιοδικὸ ΑΛΙΕΥΣ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μαντινείας καὶ Κυνουρίας (τεῦχος Ἰουλίου-Σεπτεμβρίου 2008) ἀναδημοσιεύουμε μία εὐχάριστη εἴδηση, ἢ ὁποῖα ἀναφέρεται στὴν ἀπονομὴ τοῦ δικαίου ἐπαίνου σὲ τρεῖς παλαιμάχους κληρικούς: «Στὸν ἱστορικὸ Ἱερὸ Ναὸ τῆς Παναγίας στὸ Βαλτέτσι, ὅπου καὶ τὰ Κολοκοτρωναῖκια λημέρια μοσχοβολοῦν Χριστὸ καὶ Ἑλλάδα, τὴν Κυριακὴ 24η Αὐγούστου 2008, στὶς 7 τὸ ἀπόγευμα, ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης μας κ.κ. Ἀλέξανδρος ἀπένειμε τὸν δίκαιο ἔπαινο καὶ τὴν πρέπουσα τιμὴ σὲ τρεῖς σεβάσμιους Κληρικούς μας, ποὺ τώρα –μετὰ ἀπὸ πολυετὴ διακοινία– ἐφησυχάζουν ὡς συνταξιούχοι, ἀπολαμβάνοντες τὴν καθολικὴ ἀναγνώριση καὶ εὐγνωμοσύνη τοῦ Λαοῦ ποὺ ὁ Κύριος τοὺς ἐνεπιστεύθη νὰ ποιμάνουν. Μετὰ τὴν Ἀκολουθία τοῦ Ἑσπερινοῦ, κατὰ τὴν ὁποῖα ἔψαλε ὁ βυζαντινὸς χορὸς τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ τοῦ κ. Βασιλείου Γεωργαρά, ὁ Σεβασμιώτατος σὲ προσλαλιά του ἐρμήνευσε τὸν λόγο γιὰ τὸν ὁποῖο προσεκάλεσε ὅλους στὴν σεμνομεγαλόπρεπη αὕτη Σύναξη, δηλαδὴ τὴν ὀφειλὴ τῆς τοπικῆς μας Ἐκκλησίας στὰ πρόσωπα τῶν τριῶν τιμωμένων κληρικῶν μας, οἱ ὁποῖοι ἦσαν: α) συνταξιούχος ἐφημέριος Βαλτετσίου, πρωτοπρεσβύτερος Χρῆστος Σαραντόπουλος, β) συνταξιούχος ἐφημέριος Μάκρης, πρωτοπρεσβύτερος Παναγιώτης Θεοδωρόπουλος καὶ γ) συνταξιούχος ἐφημέριος Δάφνης, πρωτοπρεσβύτερος Κωνσταντῖνος Παπανικολάου καὶ ἀκολούθως ἔδωσε τὸν λόγο στὸν Πρωτοσυγκελλεύοντα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἀρχιμ. Θεόκλητο Ἀθανασόπουλο νὰ παρουσιάσῃ τοὺς τιμωμένους στὸ ἀκροατήριον ποὺ κατέκλυσε τὸν Ἱερὸ Ναὸ καὶ τὸν περιβάλλοντα αὐτὸν χώρο. Ὁ π. Θεόκλητος πρὶν ἀναφερθῆ στὰ

ὑπὸ τιμὴν πρόσωπα, ὠμίλησε μὲ γλαφυρότητα γιὰ τὸ μεγαλεῖο τοῦ Ἱεροῦ Μυστηρίου τῆς Ἱερωσύνης, ὅπως τὸ βιώνει ἡ ὀρθόδοξη πνευματικότητα. Ἱερωσύνη, εἶπε, εἶναι διακονία, εἶναι «δύναμις» Ὑπηρετικῆ τῶν Ἱερῶν, καθότι ἡ Θεία Χάρις ἐνεργεῖ τὰ πάντα στὴν Ἐκκλησία, ὁ δὲ Ἱερεὺς εἶναι μόνον ὑπηρετῆς τῆς, αὐτὸς ποὺ ὑπηρετεῖ τὰ Ἱερά, ὁ Κληρικὸς, χάρις στὴ θαυματουργὸ παρουσία τοῦ Παρακλήτου, ποὺ γίνεται τὸ τίμιο καὶ πολύτιμο ἄμφιο καὶ ἔνδυμά του, περιβάλλεται μὲ πνευματικὴ ἐξουσία καὶ μεταβάλλεται σὲ ἁγιασμένο καὶ χαριτωμένο πρόσωπο».

Ποιμαντικὴ Γάμου καὶ Οἰκογένειας

Μὲ μεγάλη χαρὰ λαμβάνουμε κάθε φορὰ τὰ συγγραφικὰ πονήματα τοῦ κ. Ἄλεξ. Σταυρόπουλου, Ὁμοτίμου Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ τακτικοῦ ἐπὶ πολλὰ ἔτη συνεργάτου τῶν περιοδικῶν ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ καὶ ΕΚΚΛΗΣΙΑ. Τὸ πρῶτο εἶναι ἕνα σύντομο κείμενο ὑπὸ τὸν τίτλο «Γάμος καὶ Οἰκογένεια στὸν Ἱερό Χρυσόστομο» καὶ ἐξεδόθη ἀπὸ τὴν Ἱερά Μητρόπολη Φθιώτιδος. Ἀποτελεῖται ἀπὸ 30 σελίδες καὶ προλογίζεται ἀπὸ τὸν Σεβ. Μητροπολίτη Φθιώτιδος κ. Νικόλαο. Τὸ δεύτερο ἔχει τίτλο «Ποιμαντικὴ Γάμου καὶ Οἰκογενείας» καὶ ἐξεδόθη ἀπὸ τὴν ἐκδόσει ΑΡΜΟΣ, Ἀθῆναι 2008. ἔχει 180 σελίδες καὶ περιλαμβάνει ἄρθρα καὶ ὁμιλίες τοῦ συγγραφέως σὲ ἐκκλησιαστικὰ περιοδικὰ καὶ σὲ ἐπιστημονικὰ συνέδρια. Ἀπὸ τὸ δεύτερο αὐτὸ βιβλίον παραθέτουμε ὀρισμένες σκέψεις τοῦ κ. Σταυρόπουλου, ὁ ὁποῖος ἔχει μελετήσει εἰς βάθος ὡς γνώστης τῆς Θεολογίας καὶ τῆς Ποιμαντικῆς Ψυχολογίας τὰ προβλήματα τοῦ γάμου καὶ τῆς οἰκογένειας: «Ἡ κοινωνία τῶν φύλων μέσα στὸ γάμο συνιστᾷ θεόδοτη πραγματικότητα ἱκανὴ νὰ ἀνταποκριθεῖ στὸ σχέδιο ζωῆς τοῦ Θεοῦ γιὰ τὸν ἄνθρωπο καὶ νὰ ταιριάζουν τὰ φύλα μ' αὐτὸ τὰ δικά τους σχέδια. Στὸ σχέδιο αὐτὸ περιλαμβάνεται ἡ ἔνταξη τοῦ γάμου μέσῳ τοῦ μυστηρίου τοῦ γάμου στὸ μυστήριον τῆς Ἐκκλησίας. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, ὁ γάμος, τὸν ὁποῖον ἡ Ὄρθοδοξη Ἐκκλησία ἀποκαλεῖ «μικρὴ Ἐκκλησία», ἀναπτύσσεται καὶ αὐξάνει μέσα στὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας ποὺ ζωοπεύται ἀπὸ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα. Μιλώντας γιὰ ὀρθόδοξη πνευματικὴ ζωὴ στὴ συνάφειά της μὲ τὸν γάμο δὲν ἐννοοῦμε τίποτε περισσότερο ἢ τίποτε λιγότερο

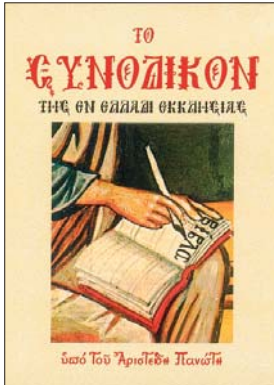
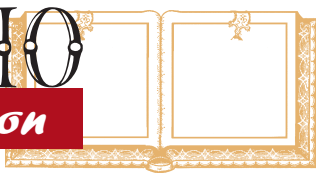
ἀπὸ τὸ γάμο ἔτσι ὅπως αὐτὸς προσκαλεῖται νὰ ζήσει μέσα στὴν Ὄρθοδοξὴ Ἐκκλησία μας, γιὰ νὰ ζήσει, νὰ χαίρεται καὶ νὰ περισσεύει. Θὰ ἔλεγα ὅτι ἡ ὀρθόδοξη πνευματικὴ ζωὴ εἶναι ἐγγύηση, ὁ ἀρραβῶνας, δηλαδὴ γιὰ νὰ ζήσει ὁ γάμος. Πνευματικὴ ζωὴ εἶναι ἡ ζωὴ ποὺ ζοῦμε ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ, κατενώπιον τοῦ Ἁγίου Πνεύματος στὰ πλαίσια τῆς Ἐκκλησίας. Τὸ Ἅγιο Πνεῦμα περιβάλλει μὲ τὴ δύναμή Του καὶ τὴ χάρι Του κάθε γαμήλια ἀνθρώπινη σχέση ποὺ δεσμεύεται «εἰς Χριστὸν καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν» (Ἐφεσίου 5,32). Μεταμορφώνει καὶ μεταβάλλει τὴ σχέση ἀνδραγυναϊκῆς σὲ μικρὴ ἐκκλησία». Εὐχόμεθα στὸν κ. Ἄλ. Σταυρόπουλο νὰ συνεχίσει τὴν δημιουργικὴ ἐπιστημονικὴ καὶ συγγραφικὴ του δραστηριότητα μὲ τὴν βοήθεια τοῦ Θεοῦ.

Καλὰ Χριστούγεννα

Καὶ ἐφέτος θὰ ὑπάρξουν ἀρκετοὶ συμπολίτες μας, οἱ ὁποῖοι θὰ ἐορτάσουν Χριστούγεννα χωρὶς Χριστό. Θὰ προτιμήσουν τὰ ρεβεγιόν, τὰ ξενύχτια, τὰ λουκούεια γεύματα καὶ τὶς κοσμικὲς συναυτιήσεις καὶ θὰ στερήσουν ἀπὸ τὴν ψυχὴ τους τὴν δυνατότητα συμμετοχῆς στὸ μυστήριον τῆς Σαρκώσεως τοῦ Θεοῦ Λόγου. Ἄς προσπαθήσουμε ὅλοι μας νὰ φέρουμε πιὸ κοντὰ στὴν λατρευτικὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας μας αὐτοὺς τοὺς ἀδελφούς μας. Ἄς τοὺς μιλήσουμε μὲ ἀγάπη καὶ κατανόηση γιὰ τὸ πραγματικὸ μήνυμα τῶν Χριστουγέννων. Ἄς τοὺς βοηθήσουμε μὲ τὴν ἔμπρακτη συμμετοχὴ μας στὴν πνευματικὴ προετοιμασία, στὴ νηστεία, στὴν Θεία Λατρεία. Ἄς τοὺς ἐξηγήσουμε μὲ ἀπλὰ λόγια ἀπὸ ποιὸν πνευματικὸ θησαυρὸ ἀποκόπτουν τὴν ζωὴ τους. Ἄς τοὺς προτρέψουμε νὰ πάρουν μαζί τους στὴν Χριστουγεννιάτικη Λειτουργία καὶ τὰ παιδιά τους. Ἄς τοὺς θυμίσουμε τὰ θαυμάσια Χριστουγεννιάτικα βιβλία ποὺ μποροῦν νὰ διαβάσουν καὶ αὐτοὶ καὶ τὰ παιδιά τους. Ἄς τοὺς μιλήσουμε γιὰ τοὺς ἀνθρώπους ποὺ ἔχουν ἀνάγκη τὴν ὕλική καὶ ἠθικὴ συμπαράστασή μας αὐτὲς τὶς ἡμέρες. Ἄς βοηθήσουμε τοὺς συναθρώπους μας, τοὺς φίλους, τοὺς συγγενεῖς μας νὰ μὴν περάσουν Χριστούγεννα χωρὶς Χριστό. Καὶ ἄς εὐχηθοῦμε ἡ Γέννησις τοῦ Σωτῆρος νὰ ἀποτελέσει γιὰ τὸν καθένα μας μίαν εὐκαιρίαν ψυχικῆς ἀναγεννήσεως. Εὐχομαι σὲ ὅλους Καλὰ καὶ Ὄρθοδοξα Χριστούγεννα!

ΒΙΒΛΙΟ

παρουσίαση

Ἀριστείδη Πανώτη ΤΟ ΣΥΝΟΔΙΚΟΝ τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίας Α'

Θὰ χρειάζονταν πολλές σελίδες γιὰ νὰ περιγράψει κάποιος ἕνα βιβλίο ζωῆς, ὅπως τὸ προκείμενο, τοῦ γνωστοῦ θεολόγου, Ἀρχοντος Μεγάλου Ἱερομνήμονος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου

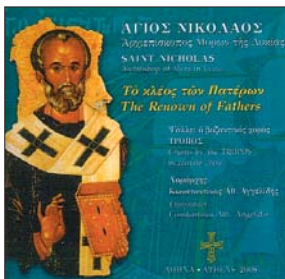
κ. Α. Πανώτη. Ὁ συγγραφέας, στὸν Α' τόμο τοῦ ἔργου του αὐτοῦ παραθέτει ἀνάγλυφη τὴν σχέση τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐπαρχιῶν τῆς Ἑλλάδος ἀρχικὰ μὲ τὴν Παλαιὰ καὶ κατόπιν μὲ τὴν Νέα Ρώμη. Μὲ παιδεία λιπαρὴ καὶ μὲ μακροχρόνια ἔρευνα καὶ τεκμηρίωση, ταυτόχρονα ὁμως καὶ μὲ

λόγο διαυγῆ καὶ σαφῆ, ἀναδεικνύει τὴν ἀνάγκη τοῦ «πολιτεύεσθαι» διαχρονικὰ σύμφωνα μὲ τοὺς Ἱεροὺς Κανόνες, ὥστε νὰ μὴ διαταράζεται ἡ ἐκκλησιαστικὴ τάξη καὶ εἰρήνη, ὅπως μαρτυροῦν ἀστοχίαι διαφόρων παραγόντων ποὺ παρατίθενται καὶ ποὺ συνετέλεσαν κατὰ καιροὺς στὴν ἀποδυνάμωση τοῦ συνοδικοῦ θεσμοῦ τῆς Ἐκκλησίας μὲ ἀποτέλεσμα τὴν πνευματικὴ καὶ κανονικὴ ἀταξία. Προβάλλεται ἡ συνεργασία τῶν αὐτοκρατόρων τοῦ Βυζαντίου καὶ τῶν συγχρόνων τους ἐκκλησιαστικῶν ταγῶν γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τῶν αἱρέσεων καὶ διευκρινίζεται ὁ τρόπος μεταβάσεως τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ κόσμου στὴν κατὰ Χριστὸν εὐσέβεια, ποὺ ἀποτελεῖ ξεκαθαρισμένη ἀπάντηση σὲ ὅλους ἐκείνους ποὺ κατηγοροῦν εὐκαίρως - ἀκαίρως τὸν Χριστιανισμό γιὰ χρῆση κάθε εἶδους βίας μὲ σκοπὸ τὴν ἐπικράτησή του. Τὸ σημαντικότερο εἶναι ὅτι μὲ τὸ πόνημα αὐτὸ καταδεικνύεται ἡ στήριξη τῆς ὑποστάσεως καὶ τῆς δομῆς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στὸν ἀποστολικὸ Θρόνο τῆς Νέας Ρώμης ἀλλὰ καὶ ὁ ἄρρηκτος δεσμὸς τῆς θυγατρὸς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὴν Μητέρα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

ΛΙΤΣΑ Ι. ΧΑΤΖΗΦΩΤΗ

ΔΙΣΚΟ

παρουσίαση

Ἅγιος Νικόλαος Ἀρχιεπίσκοπος Μύρων τῆς Λυκίας

«ΤΟ ΚΛΕΟΣ ΤΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ»

«Κανὸνα πίστεως καὶ εἰκόνα πραότητος, ἐγκρατείας διδάσκαλον ἀνέδειξέ σε τῇ ποιμνῇ σου ἢ τῶν πραγμάτων ἀλήθεια· διὰ τοῦτο ἐκτήσω τῇ ταπεινώσει τὰ ὑψηλά, τῇ πτωχείᾳ τὰ πλούσια...».

Μὲ αὐτὴ τὴν πολὺ εὐστοχη σκιαγράφηση μᾶς παρουσιάζει τὸ ἀπολυτικίο, τὴ σεπτὴ μορφή καὶ τὰ γνωρίσματα τῆς ἀγιότητος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μύρων τῆς Λυκίας Νικολάου τοῦ θαυματουργοῦ. «Τὸ τῆς Τριάδος καθαρὸν ἐνδιαίτημα», «Ὁ στύλος τῆς Ἐκκλησίας», «Ἡ μυροθήκη τοῦ Πα-

ναγίου Πνεύματος», «Ὁ θεῖος τῆς θειοτάτης ἱερῶς σύννης κανὼν», «Ὁ ποιμὴν ὁ φιλότεκνος», «Ὁ ἱεροκήρυξ τοῦ Χριστοῦ τοῖς ἐν γῆ καὶ τοῖς πλεούσι», «Τὸ Κλέος τῶν Πατέρων», εἶναι μερικοὶ ἀπὸ τοὺς πιὸ ἀντιπροσωπευτικοὺς χαρακτηρισμοὺς ποὺ ἔχουν κατὰ καιροὺς ἀποδοθεῖ στὸν ἅγιο Νικόλαο τόσο ἀπὸ μελετητὲς τοῦ βίου, τῆς πολιτείας καὶ τῶν θαυματουργιῶν του, ὅσο καὶ ἀπὸ πλῆθος ἱκετῶν του, γιὰ τοὺς ὁποίους ὁ Ἅγιος ὑπῆρξε «βρίσις θαυμάτων» καὶ «ταχύς εἰς βοήθειαν». Τὸ Κέντρο Μελετῶν Ψαλτικῆς Τέχνης καὶ ὁ Βυζαντινὸς Χορὸς ΤΡΟΠΟΣ μὲ χοράρχη τὸν κ. Κωνσταντῖνο Ἀγγελίδη παρουσιάζει τὸν ψηφιακὸ δίσκο «Τὸ Κλέος τῶν Πατέρων» ἀφιερωμένο στὸ Μικρασιάτη καὶ Οἰκουμενικὸ ἅγιο Νικόλαο.

«Οἷς συναγελάζεις, Νικόλαε, ταῖς ἄνω συναλαιαῖς, οἷς συνεκλάμπεις, μεθ' ὧν χορεύεις ἐν πατρὶ Θεῷ, ὅσον ἐφικτόν, ὄρων καὶ ὀρώμενος, καὶ ταῖς περὶ αὐτὸν ἀγλαΐζει λαμπρότησιν».

Ἄνδρέας Κρήτης
«Περὶ τοῦ τρόπου ἑορτασμοῦ
τῆς ἑορτῆς τοῦ Ἁγίου Νικολάου»

ΜΑΡΙΝΕΛΛΑ ΠΟΛΥΖΩΤΗ

Ο ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

ΚΥΡΙΑΚΗ ΜΕΤΑ ΤΑ ΦΩΤΑ

Ἡ ἀδυναμία τοῦ ἀνθρώπου καί ἡ δύναμη τοῦ Θεοῦ

(Β' Κορ. 8' 5-15)

Κέντρο τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας εἶναι τὸ θεανδρικό Πρόσωπο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Κατὰ συνέπεια κέντρο τῆς ζωῆς τῶν μελῶν τοῦ Σώματος τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ὁ Χριστός. Ὁ Χριστός ἀποτελεῖ γι' αὐτοὺς τὸ πᾶν. Χωρὶς Αὐτὸν τίποτα δὲν ζεῖ καὶ δὲν λειτουργεῖ μέσα στὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ μέσα στὴ ζωὴ τῶν πιστῶν. Ὅλα γίνονται ἐν Χριστῷ καὶ διὰ Χριστοῦ. Ὅλοι ἐλπίζουν στὴν σωτηρία, ποὺ καὶ αὐτὴ πραγματώνεται ἐν τῷ Προσώπῳ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ἡ ἀποκάλυψη τοῦ Θεοῦ ποὺ πραγματοποιήθηκε στὸ Πρόσωπο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἶναι ὁ τιμαλφέστερος θησαυρὸς τῶν πιστῶν. Αὐτὸς ὁ πολυτιμότερος θησαυρὸς χαρίστηκε στὰ «ὀστράκινα σκεύη», στὴν ἀδύναμη φύση τῶν ἀνθρώπων. Τὸν ἐμπιστεύθηκε ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ στὶς πῆλινες ὑπάρξεις μας. Θαυμαστὴ ἡ βούληση τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ. Νὰ ἐμπιστευθεῖ τὸ πολύτιμο στὸν ἀδύναμο.

Δεχόμενος ὁ ἄνθρωπος αὐτὸν τὸν θησαυρὸ τῆς πίστεως στὴν ὀστράκινη ὑπαρξή του παύει νὰ εἶναι ἀδύναμος, ἀποκτᾶ θεία δύναμη καὶ ἐπιτελεῖ διὰ τῆς πίστεως «σημεῖα καὶ τέρατα». Ἐνεργοποιοῦνται, μὲ τὴ χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὅλες οἱ δυνάμεις τῆς ψυχῆς, οἱ ὁποῖες συνυπήρχαν στὸν ἄνθρωπο ὡς θεία δωρεά, ἀλλὰ βρισκόνταν σὲ ἀδράνεια ἐξ αἰτίας τῆς ἀμαρτίας καὶ ὁ ἄνθρωπος ἐν Χριστῷ ἀνανεοῦται. Ἔτσι τὸ ἀσθενές τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως μεταβάλλεται σὲ ρωμαλαῖο καὶ τὸ ἀδύνατο μεταποιεῖται σὲ δυνατὸ.

Παραδείγματα δειλῶν καὶ ἀδυνάμων ἀνθρώπων ποὺ μεταποιήθηκαν σὲ «λέοντες, πῦρ πνέοντες» εἶναι οἱ ἅγιοι Ἀπόστολοι. Αὐτοί, πρὶν τὴν ἔλευση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος κατὰ τὴν Πεντηκοστή, ἐμπιστευόμενοι στὶς δυνάμεις τους, καὶ ἀρνητὲς ἔγιναν καὶ δειλοὶ ἀποδείχθηκαν. Ὅταν ὁμως δέχθηκαν τὴν πυρφόρο Χάρη τοῦ ἁγίου Πνεύματος μεταβλήθηκαν σὲ ἰσχυ-

Ἄρχιμ. κ. Ἰουστίνου Μπαρδάκα,
Πρωτοσυγκέλλου Ἱ.Μ. Φλωρίνης,
Πρεσπῶν καὶ Ἑορδαίας

ροὺς καὶ γενναίους ἄνδρες, ποὺ διέδωσαν τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ στὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης.

Γι' αὐτὸ καὶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος σημειώνει χαρακτηριστικὰ στὴν σημερινὴ ἀποστολικὴ περικοπή, πὼς ἐνῶ εἴμαστε ἀδύναμοι, ὀστράκινοι ἄνθρωποι, σὲ ἐμᾶς τοὺς ἀδύναμους μᾶς ἐμπιστεύθηκε ὁ Θεὸς τὸν θησαυρὸ τῆς πίστεως, μεταβάλοντας ἔτσι τὴν ἀδυναμία μας σὲ δύναμη. Ἐχοντας, λοιπόν, τὴ θαυμαστὴ αὐτὴ δύναμη, συνεχίζει ὁ ἀπόστολος, «ἀπὸ παντοῦ πιεζόμεστε, ἀλλὰ δὲν στεναχωριόμαστε, φτάνουμε σὲ ἀδιέξοδο, ἀλλὰ δὲν ἀπελπίζομαστε, μᾶς καταδιώκουν, ἀλλὰ ὁ Θεὸς δὲν μᾶς ἐγκαταλείπει, πέφτουμε κάτω ἀπὸ τὰ χτυπήματα, ἀλλὰ δὲν χανόμαστε, πάντοτε περιφέρουμε στὸ σῶμα μας τὸν θάνατο τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, γιὰ νὰ φανερωθεῖ στὸ σῶμα μας ἡ ζωὴ τοῦ Χριστοῦ» (Β' Κορινθ. 4, 8-10).

Κατὰ συνέπεια δύναμη γιὰ τοὺς πιστοὺς εἶναι ἡ ὑπομονὴ στὶς θλίψεις, στὶς ἀσθένειες, στὶς συκοφαντίες, στοὺς διωγμούς, δύναμη εἶναι ἡ συγχωρητικότητα καὶ ἡ μεγαλοθυμία, δύναμη εἶναι ἡ μέχρι θυσίας ἀγάπη. Μὲ ἄλλα λόγια δύναμη γιὰ τοὺς πιστοὺς εἶναι ἡ μίμηση τῆς ζωῆς τοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ μετοχὴ τους στὸ θάνατο καὶ τὴ ζωὴ τοῦ Χριστοῦ. Δύναμη εἶναι τὸ νὰ γίνει ἡ ζωὴ τοῦ Χριστοῦ ζωὴ τους.

Αὐτὴ τὴν σπουδαία πρόταση ζωῆς κάμνει σήμερα στὴν ἀποστολικὴ περικοπὴ ὁ ἀπόστολος Παῦλος. Νὰ θωρακίσουμε τὰ ὀστράκινα σκεύη μας, τὴν ἀδύναμη φύση μας, μὲ τὸν θησαυρὸ τῆς πίστεως ποὺ δὲν εἶναι ἄλλος ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Χριστό. Καὶ τότε νὰ εἴμαστε σίγουροι πὼς θὰ ζήσουμε καὶ ἐμεῖς τὸ βίωμα τοῦ Ἀποστόλου, ὅτι «πάντα ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί με Χριστῷ» (Φιλιπ. 4,13).

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΑ

στιγμιότυπα

Φωτογραφίες του Χρήστου Μπόνη
καί των Ίερων Μητροπόλεων

Τό Στρασβούργο ἐπισκέφθηκαν τὰ μέλη τῆς Σ.Ε. Προσκυνηματικῶν Περιηγήσεων προσκεκλημένοι τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως (20.10.08).

Ὁ Σεβ. Νικαίας κ. Ἀλέξιος μέ τούς νέους σπουδαστές πού εἰσήχθησαν ἐφέτος στά ΑΕΙ κατά τήν πανηγυρική ἐκδήλωση γιά τήν 28ῃ Ὀκτωβρίου στό Πνευματικό Κέντρο τῆς Ἱ. Μητροπόλεως (28.10.08).

Στιγμιότυπο ἀπό τίς ἐορταστικές ἐκδηλώσεις γιά τήν ἐορτή τοῦ Ἁγίου Ἀκινδύνου στόν Μέριχα τῆς Κύθνου (2.11.08).

Στιγμιότυπο ἀπό τήν πανήγυρι τῆς Ἀνακομιδῆς τῶν ἱ. Λειψάνων τοῦ Ἁγ. Γεωργίου τοῦ Τροπαιοφόρου στόν Ἱ.Ν. τοῦ Ἁγ. Γεωργίου Καρέα (3.11.08).

Ὁ Μακαριώτατος μέ τούς Σεβ. Μεσογαίας καί Γόρτυνος κατά τήν τελετή ὑποδοχῆς τῶν νέων σπουδαστῶν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν (11.11.08).

Ἡ πρώτη ἀπονομή πτυχίων στοὺς ἀποφοίτους τῆς Ἁνωτ. Ἐκκλ. Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν (νέων καί ἐξομοιωθέντων) παρουσία τῶν Σεβ. Σύρου καί Μεσογαίας καί τοῦ Θεοφ. Θερμοπυλῶν (25.10.08).

ΠΛΗΡΩΜΕΝΟ
ΤΕΛΟΣ
Τεκ. Γραφείο
Κ.Ε.Μ.Π.ΑΘ
Αριθμός Άδειας
10

ΕΛΤΑ
Hellenic Post

ΕΝΤΥΠΟ ΚΛΕΙΣΤΟ ΑΡ. ΑΔΕΙΑΣ 1856/2004 ΚΕΜΠΑ

ΚΩΔΙΚΟΣ ΕΛΤΑ 2355

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ (Ε.Μ.Υ.Ε.Ε.)
Ίω. Γενναδίου 14 115-21 Άθηναι
Τηλ. 210-72.72.253. Fax: 210-72.72.251
ISSN 1105-7203

Λόγος ν, ακούς
Λόγος ν, ακούς
Ραδιόφωνο

ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

